

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra slavistiky

**Hudební doplňkové materiály ve výuce ruského
jazyka**

Bakalářská práce

Autor: Gabriela Václavková
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání
Hudební kultura se zaměřením na vzdělávání
Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Půža, Ph.D.

Hradec Králové

2015

Zadání bakalářské práce

Autor: Gabriela Václavková

Studium: P121514

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Hudební kultura se zaměřením na vzdělávání, Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání

Název bakalářské práce: **Hudební doplňkové materiály ve výuce ruského jazyka**

Název bakalářské práce AJ: Music Supplementary Materials in Teaching Russian Language

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem práce bude prozkoumat dostupné učební materiály, používané v českých školách, přičemž diplomant tyto okomentuje a zhodnotí jejich využití ve výuce ruského jazyka. Zároveň budou představeny další takovéto materiály, vhodné pro aktualizaci lekcí, které neobsahují výše uvedené didaktické doplnění.

Anotace:

Cílem práce bude prozkoumat dostupné učební materiály, používané v českých školách, přičemž diplomant tyto okomentuje a zhodnotí jejich využití ve výuce ruského jazyka. Zároveň budou představeny další takovéto materiály, vhodné pro aktualizaci lekcí, které neobsahují výše uvedené didaktické doplnění.

Garantující pracoviště: Katedra slavistiky,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Půža, Ph.D.

Oponent: Mgr. Petr Kotyza

Datum zadání závěrečné práce: 22.8.2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala (pod vedením vedoucího bakalářské práce) samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

.....

V Hradci Králové dne 11. května 2015

Anotace

Cílem práce bude prozkoumat dostupné učební materiály, používané v českých školách, přičemž diplomant tyto okomentuje a zhodnotí jejich využití ve výuce ruského jazyka. Zároveň budou představeny další takovéto materiály, vhodné pro aktualizaci lekcí, které neobsahují výše uvedené didaktické doplnění.

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Miroslavu Půžovi, Ph. D. za odborné vedení, rady a ochotu, kterou mi během vypracování bakalářské práce věnoval.

Obsah

2. Teoretická část	- 7 -
2.1 Výuka cizích jazyků zaměřená na žáka	- 7 -
2.2 Cíle výuky cizích jazyků	- 10 -
2.3 Cíle výuky ruského jazyka	- 13 -
2.4 RVP a mezipředmětové vztahy.....	- 14 -
2.5 Rozvoj dovedností zpívání písní v Ruském jazyce	- 17 -
3. Současné učebnice pro výuku Ruského jazyka.....	- 19 -
3.1 Učební soubor Радуга по-новому 1-5	- 19 -
3.2 Učební soubor Поехали 1,2	- 21 -
3.3 Učební soubor Времена 1-3	- 22 -
3.4 Učební komplet Класс! 1-3	- 24 -
3.5 Učební komplet Эхо	- 26 -
3.6 Shrnutí:	- 27 -
4. Dotazníkové šetření.....	- 29 -
5. Materiály s hudební tematikou vhodné k výuce ruského jazyka	- 35 -
5.1 Téma 1: Vánoce v Rusku.....	- 35 -
5.2 Téma 2: Roční období.....	- 45 -
5.3 Téma 3: Zvířata	- 52 -
5.4 Téma 4: Svátky v Rusku	- 57 -
5.5 Téma 5: Písně pro každý den.....	- 62 -
6. Závěr	- 71 -
7. Zdroje.....	- 72 -
7.1 Knižní zdroje	- 72 -
7.2 Internetové zdroje.....	- 73 -

1. Úvod

Tématem bakalářské práce jsou hudební doplňkové materiály, které lze použít ve výuce ruského jazyka. Jedná se především o písně, ale i říkadla či básně.

Hudba je důležitou součástí každého z nás, našeho každodenního života. Ať hudbu posloucháme nebo dokonce sami tvoříme. Hudba dokáže ovlivnit naši náladu, pocity, ale dokonce i chování. Již od útlého věku je důležité, aby byl jedinec k hudbě veden pomocí rodiny nebo školy a našel si k ní kladný vztah, ať už v jakékoliv formě. V útlém věku slouží k rozvoji fantazie, představivosti a dokáže rozvíjet kreativitu dítěte. U starších dětí je hudba také důležitou součástí výuky. Může jí zpestřit, oživit a tím nebude příliš monotónní. Text písní může rozšířit slovní zásobu nebo jí upevnit.

Cílem bakalářské práce bude prozkoumat dostupné učebnice používané pro výuku ruského jazyka v českých školách a zhodnotit, jsou-li tam uvedeny jakékoliv hudební materiály. Zaměřím se na nejčastěji používané učebnice základních a středních škol v České republice. Posléze vytvořit hudební doplňkové materiály, které budou použitelné pro výuku ruského jazyka. Budou určeny pro děti různého věku a různých jazykových úrovní. Hudební materiály budou zasazeny do určitých tematických okruhů dle vlastního výběru. Součástí bude i CD s nahrávkami písní.

V bakalářské práci budou uvedeny výsledky průzkumu provedeného na základní, ale i střední škole. Žáci vyplní dotazník, z kterého vyplyne, zda ve svých hodinách používají jakékoliv hudební materiály, popřípadě jaké. Samozřejmě mě bude zajímat, jestli o písničky nebo říkadla v hodinách ruského jazyka vůbec stojí a myslí si, že jsou k něčemu dobré. Bude mě zajímat jejich celkový vztah k hudbě, jestli je kladný/záporný. Jestli se věnují ve volném čase hudbě aktivněji, hrou na nástroj nebo zpěvem a která hudba jim je bližší, jestli starší a nebo naopak moderní hudba. Chtěla bych zjistit, jestli zpívají i v jiných předmětech vyjma hudební výchovy, kde je to samozřejmostí.

2. Teoretická část

2.1 Výuka cizích jazyků zaměřená na žáka

Cílem je najít výukové metody, které by podpořily a pomohly žákovi dosáhnout, co nejlepších výsledků při výuce cizího jazyka. V poslední době se klade důraz především na samostatného žáka než na inovace učebních materiálů a didaktických postupů. Jedná se o zvýšení efektivity cizojazyčné výuky. Snaží se minimalizovat nejrůznější obtíže, které mohou být s cizojazyčnou výukou spojené. Může se jednat o obtíže psychologické či fyziologické povahy, kam se řadí především individuální charakteristiky žáků nebo můžou mít povahu pedagogickou či obecně didaktickou, kam patří například nevhodně zvolené výukové materiály nebo aktivity.¹

2.1.1 Individuální zvláštnosti žáka při učení se cizímu jazyku

V poslední době se touto problematikou zabývá spousta odborníků nejen ze zahraničí, ale i u nás v České Republice I. Pýchová, V. Janíková, O. Zelinková. Někteří odborníci řadí k individuálním zvláštnostem i specifické poruchy učení. Klasifikaci individuálních zvláštností každý z odborníků stanovuje mírně odlišně. Jednotlivé faktory se navzájem ovlivňují a propojují.

C. Riemerová individuální zvláštnosti/přednosti klasifikuje na endogenní a exogenní faktory, které je mohou ovlivňovat. Mezi endogenní faktory řadí: *věk* (biologický věk, kognitivní vývoj), *inteligenci/způsobnost* (schopnost a předpoklady k učení se cizích jazyků), *afektivní proměnné* (motivace, emoce, postoje), *osobnost žáka, učební styly a strategie, prekoncept* (individuální zkušenost žáka s učením se cizích jazyků). Mezi exogenní řadí: *výuku* (materiály, vztah žák-učitel,...), *sociální původ* (společenský statut, přátelé, rodinné zázemí), *kontakt* (vztah ke společnosti cizího jazyka), *interakci a její kvalitu* (komunikativní kontakt s cizím jazykem)

G. Lojová volí jako hlavní kritérium pro své dělení stupeň možností, jak zvláštnosti ovlivnit zvnějšku, což je výhodné pro učitele, kteří mohou změnit styl výuky. Individuální zvláštnosti žáků rozděluje do tří skupin.²

¹ JANÍKOVÁ, Věra a kol. *Výuka cizích jazyků*. 1. vyd., Praha: Grada Publishing a. s., 2011., str. 50

² Tamtéž

První skupina: *Charakteristiky dané, relativně stálé a společné všem jedincům* - tyto zvláštnosti nemůžeme změnit, ale jakmile je rozpoznáme a respektujeme můžeme jim uzpůsobit výuku, aby vše perfektně fungovalo (fungování mozku, paměti, apod.). Druhá skupina: *Charakteristiky proměnné, které jsou dané jen částečně a jejich fungování je ovlivnitelné působením vnějšího prostředí* - jde především o využívání diferencovaného vyučování (vývojové zvláštnosti, styl učení,). Třetí skupina: *Charakteristiky proměnné, které jsou relativně nestálé a mohou se měnit v krátkých časových intervalech* - jedná se o chování způsobené vnějšími vlivy, takže je možné stylem výuky ovlivnit jejich fungování (postoje, potřeby, emoce).³

2.1.2 Celostní učení

Celostní učení se zabývá používáním pravé a levé mozkové hemisféry, především pak jde o jejich propojení. Levá mozková hemisféra se zaměřuje na jazyk, logiku, psaní, čtení a podobně. Zatímco pravá hemisféra se zase zaměřuje na duševní činnosti jako jsou představivost, kreativita, neverbální komunikace, barva. V dnešní době výuka cizího jazyka využívá především levou mozkovou hemisféru. Celostní učení podporuje to, aby u obou hemisfér došlo k vzájemné součinnosti. Činnosti, které podporují celostní učení: relaxační techniky, verbální a neverbální komunikace, hraní rolí, poznávání své osoby s pomocí hudby či kresby a spousta dalších činností.⁴

2.1.3 Činnostně zaměřená výuka

U tohoto typu výuky je žák brán jako důležitý činitel výuky a učitelova role se mění tak, že se stává jeho rádcem, pomocníkem či partnerem. V činnostní výuce se velmi často používají komunikační hry, které připravují žáka na komunikaci mimo prostředí školní třídy. Pomocí ústní a písemné interakce se rozvíjí schopnost žáka jednat v cizím jazyce, kde je důležité mít určitý obsah a cíl. Při tomto stylu výuky je důležité žáka motivovat tak, aby si uměl poradit i s nejistotami při osvojování si jazyka. Důležitá je také učební strategie, kde je důležité správně strukturovat a zorganizovat učení. Činností učení se propojuje s principy celostního učení.⁵

³ JANÍKOVÁ, Věra a kol. *Výuka cizích jazyků*. 1. vyd., Praha: Grada Publishing a. s., 2011., str. 51

⁴ Tamtéž

⁵ Tamtéž

I přesto, že je tato výuka velmi atraktivní, nejde ji používat neustále, mohlo by dojít k její jednostrannosti. Aktivizace žáka musí být přiměřená, i nejaktivnější žák si potřebuje odpočinout a znovu se zkoncentrovat. Proto by měla být aktivitní a relaxační výuka rovnoměrně rozložena.⁶

2.1.4 Autonomní učení

Autonomní učení staví do popředí individuální schopnosti žáka a snaží se formovat co nejsamostatnějšího jedince. David Nunan formuloval jazykové kurikulum pro postupný rozvoj žákovy autonomie.⁷

Tab. 2.1. Úrovně učení, učební cíle a proces učení (str. 59, výuka cizích jazyků)

Úroveň	Cíle	Proces učení
Uvědomění	Žáci si s pomocí učitele uvědomují cíle a obsahy vyučovacího procesu.	Žáci rozpoznávají svoje individuální učební strategie, stejně jako analyzují úlohy s ohledem na stanovené cíle.
Zapojení	Žákům je umožněna volba obsahů a cílů z předložené nabídky.	Žáci si mohou vybrat z nabídky různých úloh.
Intervence	Žáci mají možnost modifikovat obsahy a cíle podle svých potřeb.	Žáci modifikují úlohy podle svých potřeb.
Samostatnost	Žáci si stanovují vlastní cíle a zabývají se obsahy podle svého výběru.	Žáci sami sestavují úlohy.
Transfer	Žáci propojují učení se jazyku ve školní třídě s možnostmi používat cizí jazyk mimo školu.	Žáci přebírají určité role učitele, např. samostatně připravená cvičení místo učitele provádí se třídou sami v roli vyučujícího.

⁶ JANÍKOVÁ, Věra a kol. Výuka cizích jazyků. 1. vyd., Praha: Grada Publishing a. s., 2011., str. 56

⁷ Tamtéž

Aktivít pro rozvoj samostatnosti žáka je spousta. Nejčastějšími můžou být deníky, do kterých si žáci zaznamenávají poznámky k aktivitám prováděným v hodinách, nová slovíčka, poznámky k domácím úlohám nebo to může být pojato jinak a děti si zaznamenávají, co každý den dělaly nebo jakou zajímavost zažily. Samostatná výroba plakátů nebo referátů, které jsou následně představeny třídě a můžou v ní zůstat i vystaveny. V tomto směru je důležité rozvíjet i skupinovou výuku a spolupráci, kdy může být projekt vytvořen skupinou žáků, kteří mají podobné zájmy. Různé evaluační metody, kdy na konci roku nebo pololetí dítě zhodnotí svoji práci, řeknou, co je bavilo a co naopak a jaké mají cíle v následujících obdobích.

Strategie autonomního učení může být přímá a nepřímá. Přímými jsou paměťové, kognitivní, kompenzační strategie. Paměťové strategie slouží pro snadnější zapamatování informací, kognitivní umožňují manipulovat s jazykem, což se děje prostřednictvím opakované čtení nebo psaní a kompenzační strategie vedou k schopnosti komunikovat i přes jisté deficity, kdy můžeme využívat např. gestikulace a mimiky. Za nepřímé jsou považovány metakognitivní, afektivní a sociální strategie. První z nepřímých strategií vede k identifikaci vlastního učebního stylu, afektivní se týká emocionální stránky, například dodávání si odvahy nebo odbourávání obav. Sociální strategie učí, že je jazyk jednou z forem sociálního jednání, které je možné prohlubovat například komunikací s rodilým mluvčím. Strategie učení vychází z přesvědčení, že výuka má za úkol nejen zprostředkovat vědomosti a rozvíjet dovednosti, ale také je dále rozvíjet. Žák by měl být schopen si sám plánovat a připravovat vlastní učení, přičemž si uvědomuje čemu se má učit a jaký způsob přípravy odpovídá jeho schopnostem a dovednostem.⁸

2.2 Cíle výuky cizích jazyků

2.2.1 Pojetí cílů

Cíle jsou součástí každého vyučovacího předmětu na kterémkoliv stupni a typu školy a patří k základním pedagogickým kategoriím. Na správnosti řešení cíle závisí úroveň výuky a jejich výsledků.⁹

⁸ JANÍKOVÁ, Věra a kol. *Výuka cizích jazyků*. 1. vyd., Praha: Grada Publishing a. s., 2011., str. 59

⁹ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. 1. vyd., Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988., str. 85

Ve výuce cizích jazyků není cíl dán jednou pro vždy, nýbrž je dialekticky spojen s celkovým vývojem. Správně zvolený a reálný cíl vede k uspokojivému a hodnotnému výsledku.¹⁰

2.2.2 *Ideální a reálný cíl*

Z hlediska lingvistického, psychologického a pedagogického je osvojování si cizího jazyka náročný proces. Žák musí získat vědomosti fonetické, pravopisné, lexikální, gramatické týkající se cizího jazyka tak, aby proměnil tyto vědomosti v návyky a cizojazyčné dovednosti. Žák by měl získat vědomosti i z oblasti lingvokultury a reálií včetně kulturních hodnot národa.

Realizaci těchto úkolů ovlivňuje několik faktorů:

čas (délka výuky), frekvence výuky (rozvržení hodin), rozsah učiva (náročnost), počet žáků ve třídě, věk žáků, jejich schopnosti atd.

Na zřetel se tedy bere nejen cíl ideální, ale také cíl reálný. Ideální cíl - vědomosti žáka v cizím jazyce by měli dosáhnout stejné úrovně jeho vědomostí v mateřštině. Zatímco reálný cíl - všestranně splnitelný cíl, který podává spolehlivý základ v ovládnutí cizího jazyka.¹¹

2.2.3 *Klasifikace cílů*

Komunikativní cíl

Cílem je osvojení si jazyka tak, aby sloužil jako nástroj k dorozumívání, prostředek komunikace. Komunikativní cíl vyplývá z komunikativní funkce jazyka, tj. z chápání jazyka jako prostředku sdělování, dorozumívání. (str. 89, Hendrich) Komunikace je primární jazyková funkce. Komunikativní cíl se realizuje pomocí čtyř hlavních komplexních řečových dovedností, mezi které řadíme poslech, ústní vyjadřování, čtení s jeho porozuměním a písemné vyjadřování.¹²

¹⁰ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. 1. vyd., Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988., str. 85

¹¹ Tamtéž

¹² Tamtéž

Poslechem se žáci naučí rozlišovat odlišné hlásky, rytmus, intonaci a melodii od češtiny. Může se jednat o poslech přímý, kdy se jedná o vyprávění nebo předčítání a nebo poslech zprostředkovaný, tedy reprodukováný.

Cílem ústního vyjadřování je se naučit pohotově a jazykově správně hovořit. V pozdější fázi výuky se vyžaduje souvislý projev žáků. Ústní a poslechové dovednosti se vyvíjejí společně a navzájem se ovlivňují.

Čtením s porozuměním se předpokládá v počáteční fázi schopnost hlasitého i tichého čtení se správnou výslovností a intonací. Je třeba naučit děti číst texty i s několika neznámými slovy, kde je porozumění potvrzeno překladem.

Cílem písemného projevu je schopnost dětí vyjádřit své myšlenky, je to úzce spjata s ústním projevem. Dítě musí být schopné ovládat cizí jazyk graficky (písmo), ale také musí znát pravopisná pravidla.¹³

Vzdělávací cíl

Vzdělávací cíl plní komplementární funkci, je úzce spjat s osvojováním systému cizího jazyka (systematizace všech jazykových prostředků) a také s osvojováním faktů týkajících se reálií i lingvoreálií. Cíle jsou stanoveny podle typu a stupně školy.¹⁴

Výchovný cíl

Výchovný cíl je imanentní složkou cizojazyčné výuky. Výchovný cíl chápeme jako záměrné působení na jedince prostřednictvím vhodného obsahu a řízení výuky tak, aby sloužilo k rozvíjení žákovy osobnosti zejména se zaměřením na rozumové schopnosti, postoje a názory, charakterové a morální vlastnosti i estetické citění.¹⁵

¹³ HENDRICH, Josef a kol. Didaktika cizích jazyků. 1. vyd., Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988., str. 90

¹⁴ Tamtéž

¹⁵ Tamtéž

2.3 Cíle výuky ruského jazyka

2.3.1. Obecný cíl

Chceme-li splnit úkol, který vy vyučování ruskému jazyku před nás stává škola, musíme si ujasnit cíl vyučování, uvážit a zvážit vše, co při vyučovacím procese bude mít rozhodující význam, a teprve na základě toho můžeme volit správnou metodiku, t. j. nejvhodnější a nejúčinnější prostředky, které povedou k vytyčenému cíli.

Cíle jazykové a mimojazykové jsou nedělitelnou součástí jazykového vyučování, nelze je od sebe oddělit.¹⁶

2.3.2 Cíl jazykový

Jazykovým cílem je především naučit žáka ruskému jazyku, aby uměl pohotově a samostatně řešit jakoukoliv běžnou situaci. Docílit porozumění čtenému a slyšenému projevu, dovednost vyjadřovat se ústně a písemně přiměřeně jeho věku a vzdělání.

Po dvouletém studiu ruského jazyka na Základní škole by měl žák zvládnout šest nejdůležitějších věcí. Techniku čtení by měl žák zvládat správně a především plyně. Číst v celých slovech nebo větách a ne po písmenkách nebo slabikách. Žák by měl umět porozumět obsahu čteného textu na dosažené jazykové úrovni. Mezi důležité se bere i poslech nejen CD, ale i rádií, což slouží k osvojení dobré ruské výslovnosti. Správně mluvit bez hrubých chyb o obvyklých a lehčích tématech školního i mimoškolního života. Předpokládá se schopnost mluvit v rozsahu asi 200 slov. Má porozumět snadnějšímu vypravování učitele a správně jej přeložit do českého jazyka. Poslední věcí, kterou má žák zvládnout je technika psaní, aby uměl psát správně psacím písmem krátké věty a zvládal přepisovat podle předepsaného textu.¹⁷

2.3.3 Cíl mimojazykový

Mezi cíle mimojazykové patří především cíl výchovný, který má za úkol v žácích pěstovat důležité vlastnosti jako čestnost, zdravé sebevědomí a podobně.¹⁸

¹⁶ MALÍŘ, František. *Stručná metodika ruského jazyka pro školy národní a střední*, str. 3

¹⁷ Tamtéž

¹⁸ Tamtéž

Obecně vzdělávacími cíly se snažíme rozšířit znalosti v oblasti jazykových reálií Ruska a také představit rozdíly mezi českými a ruskými reáliemi, jde také o to naučit žáka samostatně myslet. Estetický cíl má za úkol pomocí ruských básní, písní, četbou a her vzbuzovat v žákovi city krásna.¹⁹

2.4 RVP a mezipředmětové vztahy

2.4.1 Hudební výchova v RVP PV

Vzdělávací obsah Hudební výchovy v RVP PV uspořádán do pěti vzdělávacích oblastí:

1. Dítě a jeho tělo - hudební aktivity mají vliv na fyzické zdraví a pohodu, rozvoj hrubé i jemné motoriky, manipulačních dovedností
2. Dítě a jeho psychika - hudba podporuje psychiku, její zdatnost, vůli a city, rozvíjí řečové schopnosti a jazykové dovednosti, rozvíjí fantazii a kreativitu.
3. Dítě a ten druhý - k rozvoji této oblasti nejlépe slouží pohybové hry, které podporují spolupráci, dodržování pravidel a dávají prostor k obdarování druhých, ocenění a úctě.
4. Dítě a společnost - osvojování lidových písní, dětské hry a podobně umožňují dítěti prožít sounáležitost v menší či větší sociální skupině. Hudba je "dech duše" - nese duchovní hodnoty společenství.
5. Dítě a svět - dítě se seznámí s tradicemi jiných kultur, jazykem, hodnotami prostřednictvím hudebních činností.

Hudební výchova vede žáka prostřednictvím *vokálních, instrumentálních, hudebně pohybových a poslechových činností* k porozumění hudebnímu umění. Vede k aktivnímu vnímání hudby, zpěvu a využívání jako prostředku komunikace. Hudební činnosti komplexně rozvíjí žákovu osobnost, ale především jeho hudebnost - individuální dovednosti sluchové, rytmické, pěvecké, intonační, instrumentální, hudebně pohybové a hudebně tvořivé.²⁰

¹⁹ MALÍŘ, František. *Stručná metodika ruského jazyka pro školy národní a střední.*, str. 3

²⁰ RVP. [online]. [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/p/468/PROMENA-HUDEBNI-VYCHOVY-V-RVP-PV.html/>

Prostřednictvím *Vokálních činností* dochází ke kultivaci pěveckého i mluvního projevu a posilují se správné pěvecké návyky. Obsahem *Instrumentálních činností* je hra na hudební nástroje a jejich využití při produkci i reprodukci hudby. *Hudebně pohybové činnosti* umožňují reagovat na hudbu pomocí pohybu, tance a gest. Obsahem *Poslechových činností* je vnímání znějící, kdy žák poznává hudbu různých žánrů, stylů i funkcí, učí se hudbu analyzovat a interpretovat.²¹

2.4.2 Další cizí jazyk v RVP

Další cizí jazyky mezi které se řadí i Ruský jazyk se v RVP ZV zařazují do Doplňujících vzdělávacích oborů, které nejsou součástí základního vzdělávání, jeho vzdělávací obsah pouze doplňují a rozšiřují. Doplňující vzdělávací obory je možné využít jen pro některé a nebo pro všechny žáky jako povinný nebo povinně volitelný vzdělávací obsah. Další cizí jazyk se vyučuje od druhého stupně Základní školy.²²

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru:

Receptivní řečové dovednosti - žák vyslovuje a plynule čte nahlas a foneticky správně jednoduché texty se známou slovní zásobou. Rozumí základním frázím a jednoduchým větám. Umí adekvátně reagovat a porozumět jednoduchým pokynům. Rozumí obsahu jednoduchého textu, dokáže v textu vyhledávat potřebné informace a odpovědi na otázky. Schopnost používat abecední slovník učebnice a dvojjazyčný slovník.

Produktivní řečové dovednosti - žák dokáže ústně i písemně sdělit základní údaje o sobě, své rodině a běžných každodenních situacích. Zvládá ústně i písemně reprodukovat obsah přiměřeně obtížného textu, promluvy a jednoduché konverzace. Za správného použití základních gramatických struktur a vět napíše jednoduchá sdělení a odpověď na sdělení.

Interaktivní řečové dovednosti - žák se dokáže zapojit do jednoduché, pečlivě vyslovované konverzace dalších osob, poskytne požadované informace.²³

²¹ RVP. [online]. [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/p/468/PROMENA-HUDEBNI-VYCHOVY-V-RVP-PV.html/>

²² RVP. [online]. [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/45/SPOLECNY-EVROPSKY-REFERENCNI-RAMEC-PRO-JAZYKY-A-CIZI-JAZYK-V-RVP-ZV.html/>

²³ Tamtéž

Učivo - základní pravidla komunikace v každodenních situacích (pozdrav, poděkování, představování), jednoduchá sdělení (adresa, omluva, žádost, blahopřání, dopis z prázdnin), tematické okruhy (domov, škola, rodina, volný čas a zájmy, oblékání, tradice, zvyky, svátky, příroda a počasí, nákupy), slovní zásoba a tvoření slov (synonyma, antonyma), základní gramatické struktury a typy vět, základy lexikálního principu pravopisu slov (tvorba otázky a záporu, věta jednoduchá, pořádek slov ve větě).²⁴

2.4.3 Mezipředmětové vztahy HV a cizí jazyk

Mezipředmětovými vztahy se rozumí souvislosti, které existují mezi obsahem jednotlivých vyučovacích předmětů, které tvoří strukturu výchovy a vzdělávání na daném stupni a typu školy. Důležité je to pak u předmětu, jimž se žák učí souběžně.

Výrazné vztahy nejen z hlediska zvukové stránky jazyka (přízvuk, rytmus, intonace a melodie), které můžeme využít při nácviku cizojazyčných písní či recitaci, ale také pokud jde o dějiny hudby a velké postavy této umělecké sféry.

Při uplatňování mezipředmětových vztahů je důležité brát na zřetel několik předpokladů mezi které patří učitelova patřičná erudice zahrnující znalosti nejen z jeho odborného zaměření, ale široké všeobecné vzdělání, které si neustále doplňuje novými poznatky. Pečlivé plánování učiva nejen ze znalosti daného předmětu, ale také znalost tematických plánů i učebnic. Koordinace výuky založená na úzké spolupráci mezi učiteli a vedením školy, jejich vzájemná informovanost o učivu v jednotlivých předmětech. Respektování důležitosti všech předmětů všemi vyučujícími a jejich vzájemná podpora ve styku s žáky vyplývajících z mezipředmětových vztahů.²⁵

²⁴ RVP. [online]. [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/45/SPOLECNY-EVROPSKY-REFERENCNI-RAMEC-PRO-JAZYKY-A-CIZI-JAZYK-V-RVP-ZV.html/>

²⁵ Tamtéž

2.5 Rozvoj dovedností zpívání písní v Ruském jazyce

2.5.1 Místo zpívání písní v procese učení ruskému jazyku

Zpívání písní představuje reproduktivní řečovou činnost, jejíž podstata spočívá v přesné ústní reprodukci příslušného textu (textu s melodií). Při rozvoji reprodukčních řečových dovedností je potřeba jim věnovat příslušnou pozornost, tak aby v určité míře podporovali dosažení obecných učeňně-výchovných cílů, především pak formativních cílů. V oblasti formativních cílů se zpívání písní bere a metodicky oprávněně řadí v proces učení ruského jazyka, mají vliv na žáky z ideologicko-etické, estetické a napomáhají rozvoji jejich paměti. Zpívání písní napomáhají oživení vyučování, především v nižším třídách.

Při práci s písní děti získávají informace o autorech slov i muziky dané písničky. Práce s písněmi může také napomáhat seznámení se životem v zemi studovaného jazyka. Zpívání písní má vliv na ovládnutí ruského jazyka dětmi. Především díky neustálému opakování daného textu, děti lehko zapomínají náležitá slova, tvary slov a celé věty. Zpívání písní hraje velkou roli při osvojování si zvukové stránky ruského jazyka, především se jedná o fonetickou stránku jazyka, tedy dynamiku, rytmus a intonaci.²⁶

2.5.2 Zpívání písní

Při rozvoji dovedností dětí zpívat písně, po příslušné motivaci může učitel použít následující úkony:

1. Krátké seznámení s autory textu a muziky, jestli to učitel uzná za vhodné v procesu osvojování si příslušných faktů ruské kultury žáky. Uvedení tematiky písně a také za jakých okolností vznikly, může to zvýšit zájem k učení.
2. Poslouchání dané písně. Učitel pouští píseň s CD, počítače, internetu nebo jí sám hraje.
Poté učitel přistupuje k práci s textem písně, která v podstatě odpovídá práci s básní, následovně:
3. Lexikologická příprava dětí ke čtení textu písně.²⁷

²⁶ PURM, Radko. JELÍNEK, Stanislav. VESELÝ, Josef. Didaktika ruského jazyka. 2. vyd., Hradec Králové: Gaudeamus, 1997. 80-7041-757-9

²⁷ Tamtéž

4. Poslouchání textu písně, výrazně přečteného učitelem, přitom děti sledují text v učebnici nebo na tabuli.
5. Zjištění učitele, jak žáci pochopili základní myšlenku textu písně i jeho obsah (otázky učitele - odpovědi dětí).
6. Výrazné čtení textu písně po samostatných, oddělených částích učitelem i žáky.
7. Výrazné čtení celého textu písně skupinkami žáků (2,3,4).
8. Rozhovor učitele s žáky, kdy se žáci snaží vyjádřit svoje pocity z poslechnuté písně a po přečtení jejího textu.
9. Naučení se melodie písně pod vedením učitele ruského jazyka.
10. Zadat dětem domácí úkol, aby se text naučili nazpaměť.²⁸

²⁸ PURM, Radko. JELÍNEK, Stanislav. VESELÝ, Josef. Didaktika ruského jazyka. 2. vyd., Hradec Králové: Gaudeamus, 1997. 80-7041-757-9

3. Současné učebnice pro výuku Ruského jazyka

Vybrala jsem nejčastěji používané učební soubory na českých základních i středních školách pro výuku ruského jazyka. Zhodnotila jsem jejich strukturu, obsah a zda obsahují nějaké hudební materiály. Prozkoumala jsem celkem pět učebních souborů z nichž většina má několik dílů.

3.1 Učební soubor Радуга по-новому 1-5

Učební soubor Радуга по-новому má pět dílů, které jsou vydávány nakladatelstvím Fraus od roku 2007. Autory jsou Stanislav Jelínek, Ljubov Fjodorovna Alexejeva, Radka Hříbková, Hana Žofková. Soubor dovede studenta k úrovni B1 SEER pro jazyky. Tato poměrně nová učebnice je určena k výuce ruského jazyka spíše na středních školách, ale také pro výuku ruštiny jako druhého jazyka na základních školách. Na střední škole se předpokládá, že na jeden ročník je určen jeden díl učebnice.

2.1.1 Радуга по-новому 1

Na začátku učebnice je přehledná tabulka, ve které zjistíme, kolik obsahuje učebnice lekcí, co je v každé lekci důležité k zapamatování, jak se lekce nazývá a především, co se v ní naučíme. Jsou tam také vysvětleny symboly, které provázejí žáka celou učebnicí (např. ucho = poslech nahrávky). Důležitou součástí učebnice je tabulka azbuky a její porovnání s českou abecedou. V úvodní části každé lekce je rozhovor nebo článek, který se vztahuje k tématu. Lekce jsou doprovázené fotkami. Pod tímto textem se často objevuje doplňující cvičení, ve kterém se nejčastěji odpovídá na otázky vztahující se k předchozímu textu. K úvodnímu textu se také může vztahovat i cvičení na doplňování. V každé lekci je nová slovní zásoba, kterou by si měli žáci osvojit. Slovíčka se nachází pod zelenou lištou s nápisem "Zapamatujte si". Velikou výhodou je, že jsou slovíčka nahrána i na CD a učitel je může dětem pustit, děti tak mohou poslouchat správnou výslovnost slov. V každé z lekcí je vysvětlen jeden nebo více gramatických jevů, které jsou umístěny v zelených tabulkách. Gramatika je vysvětlena v českém jazyce, ale s ruskými příklady. Po zvládnutí lekce je žák schopen odpovědět na otázky, které se k danému tématu vztahují. Měl by být schopen aktivně používat nová slovíčka a gramatiku. V učebnici se nachází jazykolamy, které jsou pro děti především v

začátcích studia velmi přínosné. Jediným hudebním materiálem je píseň od Vladimíra Vysockiho Píseň o kamarádovi.

Začátek pracovního sešitu je spíše písanka, kde si děti procvičují písmenka z azbuky, která se učí postupně. Pracuje se však i se cvičeními, která souvisí s probíranou látkou v učebnici. Pracovní sešit slouží k nácviku psaného projevu v ruském jazyce. K pracovnímu sešitu je připojena příloha Slovníčky k učebnici a Přehledem mluvnice.

2.1.2 *Радуга по-новому 2*

Učebnice Радуга по-новому 2 obsahuje šest lekcí: В школе, На занятиях, Как туда попать?, В торговом центре, Две столицы России, Приезжайте в Прагу!. Témata se týkají každodenního života, aby si žáci uměli poradit s každodenními činnostmi, ale také mají za úkol rozšířit jejich znalosti v oblasti reálií. Učebnice je členěna obdobně jako její první díl, lekce i slovní zásoba jsou však obsáhlejší.

Pracovní sešit je doplňkovým materiálem k učebnici. Slouží k procvičení gramatiky probírané v učebnici, procvičení psaného projevu, k upevnění a zopakování nové i stávající slovní zásoby. V pracovním sešite nejsou jenom cvičení na procvičování, ale také pro zábavu, jako například osmisměrky, křížovky a další. Přílohou je Slovníček k učebnici a Přehled mluvnice, který se nachází uprostřed pracovního sešitu a dá se od něj oddělit.

2.1.3 *Радуга по-новому 3*

Učebnice třetího dílu učebního souboru *Радуга по-новому* má stejnou strukturu jako předchozí díly. Témata lekcí jsou následovné: Встреча, Как кто выглядит?, Одежда, Мы разные, Погода. Lekce jsou rozšířeny o texty k samostatné četbě a spousty rozšiřujících textů. Po dokončení tohoto dílu učebnice žák dosáhne jazykové úrovně A2.

Pracovní sešit je doplňkovým materiálem k učebnici, opět slouží k procvičování, opakování a především k rozvoji písemného projevu. Pracovní sešit není tak obsáhlý jako tomu bylo u předchozích dvou souborů. Opět obsahuje Slovníček k učebnici a Přehled mluvnice.

2.1.4 *Радуга по-новому 4*

Učebnice *Радуга по-новому 4* má stejné členění jako předchozí učebnice. Témata lekcí jsou zajímavá a žákům rozšiřují jejich znalosti v oblasti reálií, přírody a každodenních

činností. Názvy lekcí: Сибирь, Экология, Добро пожаловать в Москву!, Где мы пообедаем?, Прочь от этих серых будней.

Pracovní sešit má stejnou strukturu jako předchozí díly. Lekce v pracovním sešitě jsou děleny jako Tematické celky, v tomto pracovním sešitě jich je pět podle počtu lekcí v učebnici. Součástí pracovního sešitu je opět Slovníček k učebnici a Přehled gramatiky.

2.1.5 Радуга по-новому 5

Poslední učebnice učebního souboru *Радуга по-новому 5* obsahuje pouze pět lekcí, za to velmi obsáhlých. Jejich názvy jsou: Почему вы изучаете русский язык?, Хочу купить квартиру, Здоровье и спорт, На международной выставке, Мы были в России.

Pracovní sešit je stejně strukturovaný jako v předchozích dílech.

3.2 Učební soubor Поехали 1,2

Učebnici ruštiny pro základní školy a víceletá gymnázia schválilo MŠMT v roce 2002 k zařazení do seznamu učebnic jako součást ucelené řady učebnic pro vyučovací předmět ruský jazyk. Autory jsou Hana Žofková, Klaudia Eibenová, Zuzana Liptáková, Jaroslav Šaroch. Učebnice je bohatě ilustrovaná, za což se zasloužila Lucie Lomová. Je vydávána SPL - PRÁCE ve spolupráci s nakladatelstvím ALBRA.

2.2.1 Поехали 1

Učebnice Поехали 1 je zajímavě členěna především pro mladší děti. Je rozdělena na předazbukové a azbukové období, což umožňuje dětem i s neznalostí azbuky začít mluvit rusky. Předazbukové období obsahuje 6 lekcí, které jsou zaměřeny na seznámení žáků se zvukovou stránkou jazyka. Všechny první lekce jsou pouze ilustrovány, u písniček jsou samozřejmě i slova. Texty k předazbukovému období se nachází ke konci učebnice, jsou často ve formě básniček, ale objevují se tam i hádanky. Písniček je tam pět: písnička k narozeninám, taneček, písnička z filmu Mrazík, rozpočítadlo a písnička o čížečku. Azbukové období je obsáhlejší, má 9 lekcí a začíná seznámením s grafickou podobou jazyka (tvary písmen a pořadí azbuky). Lekce jsou kratší, ale velmi přehledné. V každé z nich se děti naučí nová písmenka, ke konci učebnice umí celou azbuku. Na začátku každé lekce jsou obrázky a texty vztahující se k tématu lekce. Na to navazují cvičení, kde se děti učí slovíčka a písmena pro ně nová. Následují různorodá cvičení na procvičování nových písmen, slov, ale také pro

správnou výslovnost, čtení a čtení textu s porozuměním. V každé z lekcí se nachází také žluté rámečky s důležitými informacemi k zapamatování. V některých lekcích se na konci nachází i rozšiřující materiály pro radost a zábavu: především písně, básně, ale i různé zajímavosti vztahující se k tématu lekce. Na konci učebnice je zařazen abecedně uspořádaný Česko-ruský slovník základní slovní zásoby.

Pracovní sešit je hlavní pomůckou k písemnému výcviku a nácviku čtení psacích písmen azbuky. Pracovní sešit je také členěn na předazbukové a azbukové období, kdy děti v předazbukovém období nevyužívají stránek vpravo a vrátí se k nim až se seznámí s azbukou. Lekce v pracovním sešitě přímo souvisí s učebnicovými lekcemi a často navazují na cvičení v učebnici.

2.2.2 Поехали 2

Učebnice Поехали 2 je členěna na 9 lekcí, které jsou vytvořeny na přání žáků, kteří se učí ruský jazyk a chtějí získat nové znalosti. Lekce jsou obsáhlejší než v první učebnici. 1. cv. - cvičení fonetické, 2. cv. - seznámení s novou slovní zásobou, 3. cv. - poslech textu a úkoly na porozumění textu, 4. cv. - lexikálně gramatická cvičení. Lekce jsou rozšířeny o tabulky s ruskými reáliemi, což umožňuje žákům získat nové vědomosti o Rusku a životě ruského obyvatelstva. Lekce obsahují rozšiřující linii, která souvisí s linií základní a obsahuje rozšiřující cvičení a úkoly k okamžitému praktickému využití znalosti ruštiny. Objevuje se tam také docvičovací linie, která je určena k důkladnému procvičení a zopakování obtížnějších jevů. Lekce 1,6 a 9 mají odlišnou strukturu - lekce 1 je úvodní a jde o prvotní seznámení žáků s Ruskem; lekce 6 a 9 obsahují literární texty, písně a hry, jsou to lekce opakovací a zároveň slouží pro zábavu.

Pracovní sešit je hlavní pomůckou k písemnému a pravopisnému výcviku, ale také k procvičení, upevnění a opakování učiva obsaženého v učebnici.

3.3 Učební soubor Времена 1-3

Autorkami učebního souboru Времена pro střední školy a víceletá gymnázia jsou Jelizaveta Chamrajeva, Elza Ivanovová a Renata Broniarz. Celý soubor je od roku 2009 vydáván v nakladatelství INFOA. Má tři díly - Времена 1-3, přičemž soubor Времена 1 je vydán ve dvou úrovních pokročilosti a to pro úplné začátečníky nebo pro mírně pokročilé. Součástí souboru je učebnice, pracovní sešit a metodická příručka pro učitele. Na stránkách

vydavatelství je k dispozici ke stažení zdarma také přehled gramatiky, rusko-český slovník a nahrávky. Cílem tohoto moderního souboru učebnic je postupně dovést studenty k úrovním A1, A2 a B1 Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. Tento učebnicový soubor zaručuje procvičení všech jazykových dovedností od úrovně začátečníků a vede studenty až ke společné části maturitní zkoušky.

2.3.1 Времена 1

Učebnici tvoří úvod a dse lekcí. První kapitola je věnována uvedení do psaní ruské azbuky. Velká pozornost je věnována správnému umístění přízvuku a ruské intonaci. Na začátku kapitol dvě až devět se nachází jednoduchá cvičení, která představují nové jazykové jevy. Tyto jevy jsou v průběhu lekce dále procvičovány. Obsahem mnohých cvičení jsou rovněž ruské reálie. Důležitým prvkem každé lekce jsou "Kontrolní úkoly", které studentovi umožňují ověřit si svoje znalosti. Poslední část učebnice tvoří soubor zdvořilostních frází, které se využívají při přivítání, rozloučení, seznamování, omluvě nebo prosbě. Učebnice obsahuje několik básniček, písň však žádné.

Pracovní sešit je doplňkem učebnice, jeho lekce jsou analogicky členěny jako v učebnici. Cvičení mají různorodý charakter a slouží především k rozvoji písemného projevu žáka. Pracovní sešit má za úkol pomáhat učiteli při didaktické činnosti a také při samostatné práci studenta.

2.3.2 Времена 2

Učebnice se skládá ze 13 kapitol, kde k jednotlivým kapitolám byly vybrány fotografie ruské přírody. První kapitola je připomínkou již známé látky a obsahuje cvičení pro upevnění probírané jazykové látky v předchozích letech. Na začátku kapitol 2-12 jsou cvičení představující nové jazykové jevy, které jsou v následujících cvičeních procvičovány a upevňovány. Témata jsou rozmanitá a týkají na např. každodenního života, volného času, zálib, ruské přírody, vnějšího vzhledu, ale i charakterových vlastností člověka. Poslední kapitola se zabývá zdvořilostními obraty vhodnými pro různé situace každodenního života. V učebnici se nachází několik básní a to především v sekci "Posloucháme a odpočíváme".

Pracovní sešit je doplněním učebnice, obsahuje texty odpovídající kapitolám v učebnici. Různorodá cvičení napomáhají upevnit nabyté dovednosti a umožňují zopakování a zvládnutí látky. Pracovní sešit slouží jako podpora didaktické činnosti učitele, ale také samostatné práce studenta.

Na stránkách jsou uvedeny nahrávky fonetických cvičení, dialogů a jiných textů z učebnice. Všechna nahraná cvičení jsou v učebnici zvýrazněna. Student tedy může rozvíjet poslechové dovednosti i ve svém volném čase, ne jenom v hodině.

2.3.3 *Времена 3*

Učebnice se skládá z 10 kapitol a do každé kapitoly byly zařazeny ilustrace reprodukcí slavných děl ruských malířů, kde je doprovázejí krátké informace týkající se obrazů a jejich autorů. Stejně jako u předchozích učebnic jsou na začátku cvičení představující nové jazykové jevy, které jsou následně upevňovány různými cvičeními. Témata kapitol se týkají aktuálních témat, života žáka, školního prostředí, životního prostředí, plánů do budoucna a podobně. Na konci učebnice je test, který může sloužit jako kontrolní nástroj ověřující úroveň jazykové dovednosti žáků nebo jako materiál pro opakování. Mnohá cvičení obsahují informace týkající se reálií a poznávání kultury. V sekci "Posloucháme a odpočíváme" se nachází několik ruských básní, písňe se v učebnici ovšem nenachází.

Pracovní sešit má stejnou strukturu jako u třech předchozích učebnic, kdy jeho obsah odpovídá kapitolám v učebnici a slouží pro její doplnění.

Na stránkách jsou uvedeny nahrávky fonetických cvičení, dialogů a jiných textů z učebnice. Všechna nahraná cvičení jsou v učebnici zvýrazněna. Student tedy může rozvíjet poslechové dovednosti i ve svém volném čase, ne jenom v hodině. Je třeba zdůraznit, že každou část učebnice uzavírají cvičení *Слушаем и отдыхаем*, které slouží především ke zdokonalení dovedností porozumění poslechu.

3.4 Učební komplet *Класс! 1-3*

Učebnice je vydávána dohromady s pracovním sešitem v nakladatelství Klett, a to od roku 2010 a má tři díly, kdy první díl byl vydán v roce 2010 a další dva díly v roce 2011 a 2012. Autorkami jsou Natálie Orlova, Marta Vágnerová a Miroslava Kožušková. Učební komplet *Класс!* je napsán pro studenty středních školy, kteří začínají s ruským jazykem, kdy je *Класс!* dovede až na úroveň B1. Je to moderně stavěná učebnice, která dbá na potřeby českého studenta, kdy jsou pokyny ke cvičením v prvním a druhém díle v českém i ruském jazyce, ve třetím pak jen v ruském. Všemi díly učebních kompletů provází žáky parta dětí z Petrohradu a jejich česká kamarádka Veronika. V učebnici se tak setkáváme s jejich příběhy z každodenního života, ze školního prostředí apod.

2.4.1 *Класс! 1*

Učební komplet *Класс! 1* se skládá z učebnice s integrovaným pracovním sešitem, ze dvou CD a metodické příručky pro učitele. Učebnice *Класс! 1* obsahuje 7 lekcí a 2 opakovací jednotky. Učební komplet odpovídá jazykové úrovni A1, je tedy určen pro začínající studenty. Učebnice je moderně stavěná s velkým množstvím ilustrací a fotografií. Na začátku každé lekce se je rámeček, kde se žáci dozví, co vše se v lekci naučí. Témata lekcí jsou blízka věkové skupině, pro kterou je učebnice určena, což je 15-19 let. Na konci každé lekce je velmi přehledné shrnutí gramatiky a také shrnutí toho, co by už žák měl umět.

Pracovní sešit je spojen s učebnicí a tvoří jednu knihu. Pracovní sešit je určen k procvičení, zopakování a upevnění gramatických jevů. Na konci knihy se nachází Souhrnný přehled gramatiky a rusko-český slovník rozdělený podle lekcí.

2.4.2 *Класс! 2*

Učební komplet *Класс! 2* se skládá z učebnice s integrovaným pracovním sešitem a CD a metodické příručky pro učitele. Obsahuje sedm lekcí a dvě opakovací jednotky. Učební komplet dle SERR odpovídá jazykové úrovni A2. Na začátku učebnice je obsah a fotky známých ruských měst, kde je zajímavý text v českém jazyce o Petrohradě ze kterého pochází i pět hrdinů celé učebnice. Na začátku každé lekce je v rámečku napsáno, co se v ní naučí. Témata lekcí jsou pestrá, vedou děti, aby uměli mluvit o každodenních problémech nebo činnostech, ale představují se jim i ruské realie. Ke konci lekcí je uveden přehled gramatiky.

Téměř jako ve všech učebních souborech ruského jazyka, tak i tady je pracovní sešit určen k procvičení, zopakování a zafixování nových či již známých gramatických jevů. Pracovní sešit je ovšem dohromady s učebnicí jako jedná velká kniha. Na konci učebnice *Класс! 2* se nachází souhrn gramatiky a slovník rozdělený podle lekcí.

2.4.3 *Класс! 3*

Další a zatím poslední učební soubor *Класс! 3* je určen pro žáky středních škol s úrovní jazyka B1 dle SERR. Skládá se z učebnice s integrovaným pracovním sešitem, CD a metodické příručky pro učitele. Stejně jako u předchozích učebních souborů obsahuje sedm lekcí a dvě opakovací jednotky. Lekce na sebe navazují skrz všechny tři díly *Класс! 1, 2, 3*, což znamená, že učební soubor *Класс! 3* obsahuje lekce: 19-27. Témata lekcí jsou blízka cílové skupině žáků, kterým je určena. Tentokrát jsou na začátku učebnice obrázky ruské přírody a článek o Mnohojazyčném Rusku, jak v ruském, tak i v českém jazyce. Stejně jako u

Класс! 1, 2 se v Класс! 3 na začátku lekcí žák dozví, co se naučí a na konci je uveden přehled gramatiky. Třetí díl učebního souboru Класс! je obsáhlejší a téměř všechny cvičení jsou v ruském jazyce, akorát přehled gramatiky je psán česky.

Ve druhé polovině učebnice se nachází pracovní sešit, který obsahuje cvičení prohlubující znalosti již získaných vědomostí. Na konci učebnice je přiložen souhrn gramatiky a slovníček rozdělený podle lekcí.

3.5 Učební komplet Эхо

Učební soubor Эхо je určen žákům 2. stupně ZŠ a nižších gymnázií, kteří s ruštinou začínají. Výukové komplety Эхо mají tři díly, jsou vydávány v nakladatelství INFOA a autorkou je Beata Gawecka-Ajchel. Součástí výukového kompletu je učebnice, metodika, pracovní sešit, stolní hra a nahrávky ke stažení on-line.

Učebnice je rozdělena do lekcí. Na úvodních deskách učebnice Эхо 1 je tabulka na procvičování azbuky a na zadních deskách je mapa Ruska. V úvodu učebnice se žáci seznámí se základními reáliemi Ruska, které jsou podrobněji popsány v závěru učebnice. V učebnici Эхо 1 jsou na konci učebnice tyto Ruské reálie: Moskva, Petrohrad, Sibiř a Dálný východ, Ruská příroda a venkov, Ruské tradice, sport, kultura, dobývání kosmu. Lekce prezentují témata, která odpovídají zájmům a komunikačním potřebám žáků. Na konci každé lekce jsou opakovací cvičení, která pomohou žákům zhodnotit úroveň dosažených vědomostí a poukázat na to, čemu by se ještě měli věnovat, aby uspěli v testu.

Pracovní sešit je doplňujícím materiálem k učebnici, za každou lekcí následuje slovník, jehož slovní zásobu by měli žáci umět a aktivně používat. Na konci pracovního sešitu najdou žáci souhrnný přehled gramatiky a rusko-český slovník. Na zadních deskách pracovního sešitu jsou sepsány pravidla stolní hry.

Nahrávky textů rozvíjejí schopnost poslechu a porozumění mluvenému slovu i správnou výslovnost. Nahrávka obsahuje i fonetická cvičení, jazykolamy, říkadla, písně a básně.

3.6 Shrnutí:

Všech pět uvedených učebních souborů je sestaveno na podobném principu. Jsou stavěny tak, aby byly pro žáky atraktivní a především je od úplných začátků dovedli až k plynulému komunikačnímu a písemnému projevu.

Učební soubory 1-5 jsou určeny pro žáky středních škol, ale také pro výuku ruštiny jako druhého jazyka na základních školách. Velikou výhodou je bohatý fotografický materiál a přehledně vysvětlená gramatika. Celá učebnice je přehledná a je propojena s pracovním sešitem. Pro žáky je také přínosné CD s nahranými slovíčky, což zaručuje dětem správnou výslovnost slov. Učebnice však není příliš bohatá na hudební doplňkové materiály, v první učebnici se nachází pouze píseň od Vladimíra Vysockiho a několik jazykolamů.

Učební soubory *Поехали* jsou určeny pro žáky základních škol a víceletých gymnázií. Svoji stavbou není tak moderní a pro žáky atraktivní jako ostatní učebnice. Jako velikou výhodu vidím v ohromném množství hudebních materiálů obsažených v knize, žádný jiný představený učební komplet jich neobsahuje tolik. Jsou to jednoduché písničky vztahující se k tématům lekcí. Tento učební soubor má výhodu, že první díl je dělen na předazbukové a azbukové období, což může dětem usnadnit cestu k naučení se azbuky a ruského jazyka vůbec. Tato učebnice je vhodná pro žáky základní školy, pro žáky středních škol příliš vhodná není.

Učební soubory *Времена 1-3* jsou určeny pro žáky středních škol a víceletých gymnázií. Učebnice je sestavena zajímavě, na začátku každé lekce jsou obrázky: v prvním díle obrázky ruských míst, v druhém díle ruské přírody a v třetím díle reprodukce ilustrovaných děl ruských malířů. Učebnice je pojata moderně, je plná fotografií, obrázků a především srozumitelně vysvětlené gramatiky. Velkou výhodou vidím také v možnosti stahování z internetových stránek nakladatelství, kde si žáci mohou zdarma stáhnout rusko-český slovník, přehled gramatiky a také nahrávky. V učebnici se nachází hudební doplňkové materiály.

Učební komplet *Класс!* je určen pro žáky středních škol, kteří začínají s ruským jazykem, ale dovede je až k úrovni B1. Učebnice je spojená s pracovním sešitem, což považuji za nevýhodu, celá kniha je příliš velká a tlustá. Zajímavé je, jak celou učebnici provádí parta dětí z Petrohradu a jejich česká kamarádka Veronika. Výhodou pro žáky je, že v prvních dvou dílech učebnice jsou pokyny ke cvičením, jak v ruském, tak i v českém jazyce.

Další výhoda tkví v závěru učebnice, kde se nachází souhrnný přehled gramatiky a slovník k příslušným lekcím.

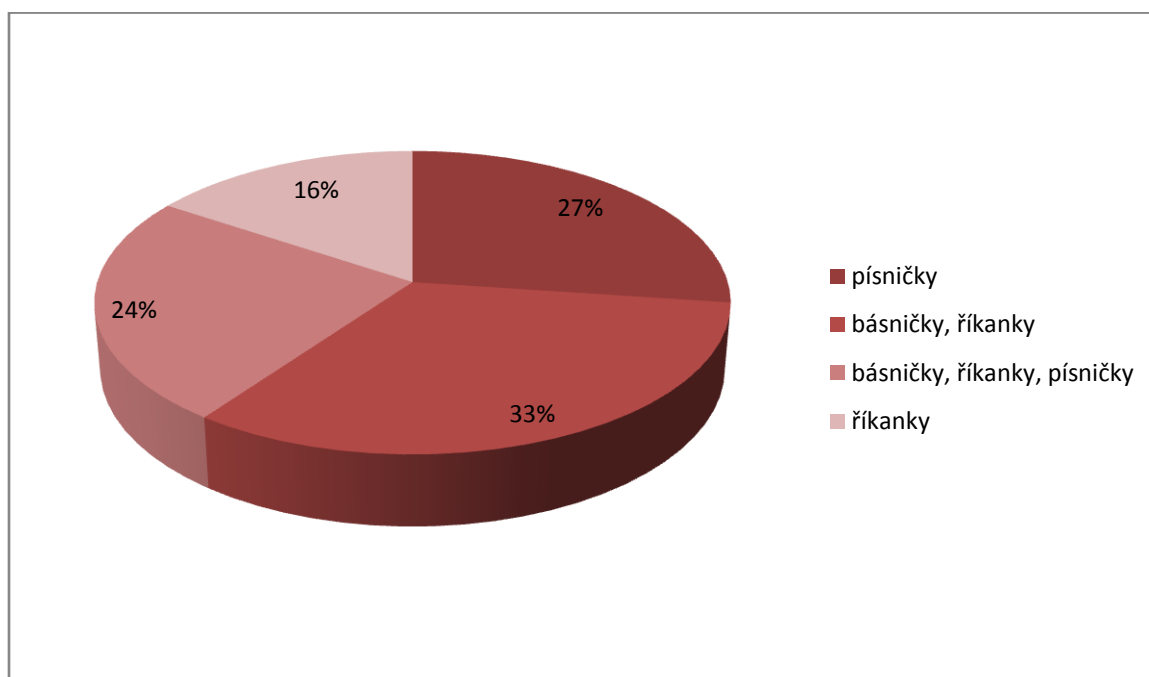
Učební soubor *Эхо* je určen žákům 2. stupně základních škol a nižších stupňů gymnázií. Tento učební soubor je nejzajímavější ze všech. Výhodou je, že se na deskách učebnice nachází místo pro procvičování gramatiky a na zadní straně učebnice mapa Ruska. Důležitou součástí výuky jsou i reálie Ruska a v této učebnici jsou přehledně sepsány a představeny. Velmi přínosné jsou opakovací cvičení na konci každé lekce, která mohou žákům ukázat, co již zvládli a na co by se měli naopak ještě změřit. Součástí pracovního sešitu je i stolní hra, která může sloužit jako didaktická pomůcka. Další výhodou vidím v umístění slovníku v pracovním sešitě hned za lekcí.

4. Dotazníkové šetření

Dotazník byl zaměřen na hudební doplňkové materiály ve výuce Ruského jazyka na středních a základních školách v České republice. Dotazníky byly rozdány na Základní škole Pouchov v Hradci Králové a na Obchodní akademii T. G. Masaryka v Kostelci nad Orlicí. Cílem šetření bylo zjistit, zda jsou hudební doplňkové materiály ve výuce ruského jazyka oblíbené a používané, jaký je vztah dětí k hudbě obecně a k hudbě ruské. Celkový počet respondentů byl 70, z toho 36 chlapců a 34 dívek. Věkové rozpětí respondentů bylo od 12 do 18 let, přičemž nejvíc respondentů v rozmezí 15-18 let (celkem 40 žáků, to jest 57% z celkového počtu respondentů).

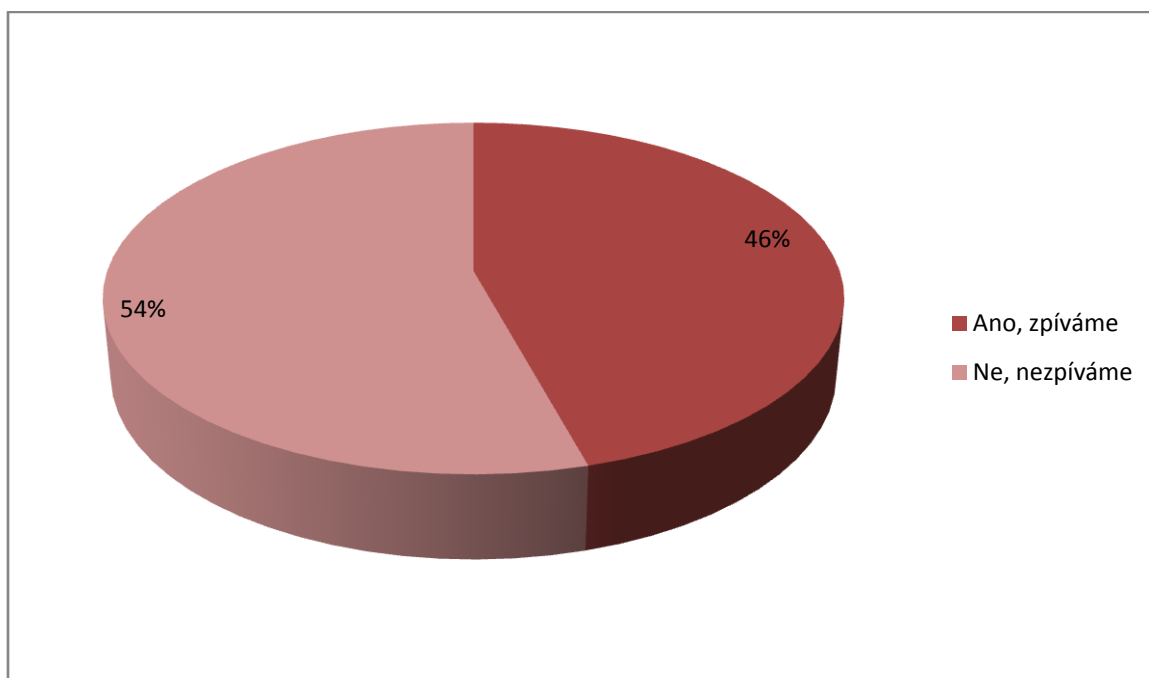
Dotazník vyplnili žáci 7. a 9. třídy Základní školy Pouchov a také studenti 1., 2. a 4. ročníku Obchodní akademie T. G. Masaryka. Podíl respondentů ze střední školy byl 57% (tedy 40 studentů), zbylých 43% dotazovaných byli žáci základní školy.

Graf č. 1: Co si žáci představují pod pojmem doplňkový hudební materiál

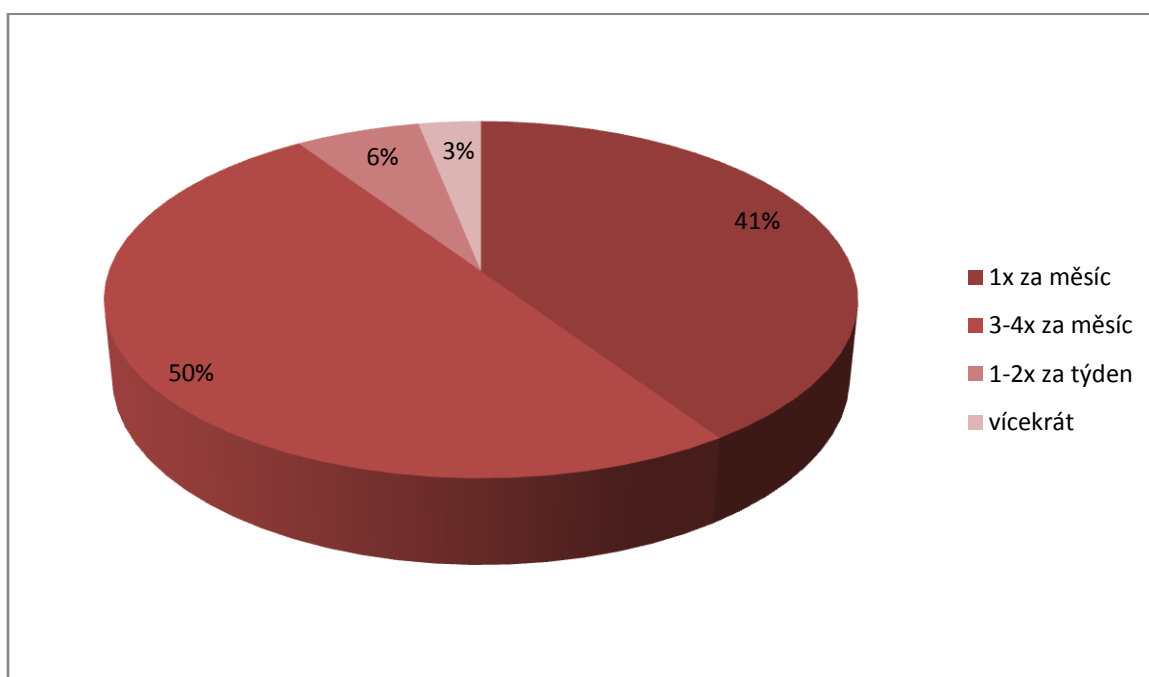
Z výše uvedeného grafu vyplývá, že největší počet žáků považuje za hudební doplňkové materiály básničky a říkanky, a to celých 33% (23 žáků). Počet 27% (19 žáků) si pod tímto pojmem představuje písničky. Odpověď básničky, říkanky a písničky čítá 24% (17 žáků). Zbylých 16% (11 žáků) si myslí, že hudebním doplňkovým materiálem jsou říkanky.

Graf č. 2: Zpěv ve výuce Ruského jazyka

Více než polovina dotazovaných, tedy 54% odpovědělo, že ve výuce ruského jazyka nezpívají. Ostatní respondenti, tedy 46% v hodinách ruského jazyka zpívají. Respondenti, kteří uvedli, že v hodinách ruského jazyka zpívají odpověděli na následující 4 otázky, ostatní na ně neodpovídali.

Graf č. 3: Jak často v hodinách ruského jazyka zpívají

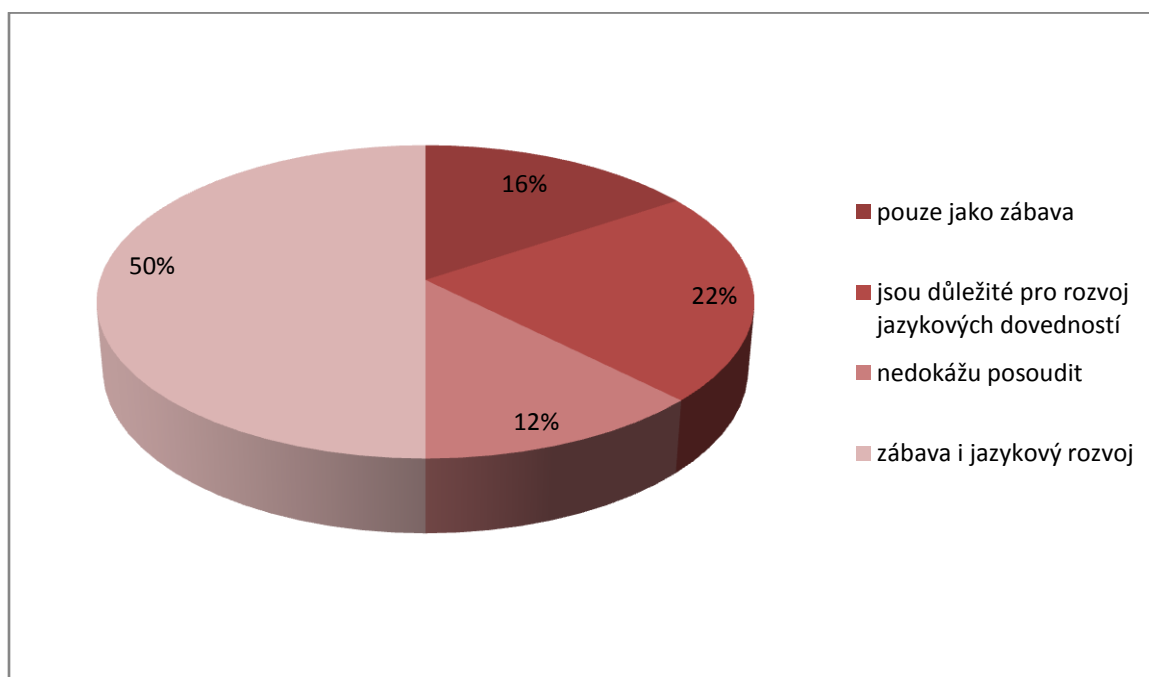

Celá polovina z dotazovaných uvedla, že v hodinách ruského jazyka zpívají 3-4x za měsíc. Počet 41% respondentů uvedlo, že zpívají 1x za měsíc. 1-2x za týden zpívají pouze v 6% případech a 3% respondentů uvedlo, že zpívají častěji než dvakrát týdně.

Z dotazníku vyplynulo, že nejčastějším dostupným zdrojem, který je žákům při zpívání ruských písní nápomocen je učebnice, tuto odpověď uvedlo celých 62% respondentů. Dalším zdrojem je rádio, které uvedlo 22% dotazovaných a také internet, který uvedlo 16% respondentů. V dotazníku byla také možnost uvést jiný zdroj, tuto možnost však nikdo nevyužil. Je pravděpodobné, že zdroj, který bude ke zpěvu či poslechu písní v hodině ruského jazyka použit určuje učitel a také technické vybavení třídy.

41% dotazovaných uvedlo, že upřednostňují zpívání písní v ruském jazyce, stejné procento dotazovaných naopak uvedlo, že záleží na písni a rádi zpívají pouze některé písně v ruském jazyce. Zbýlých 18% respondentů neupřednostňuje zpívat písně v ruském jazyce.

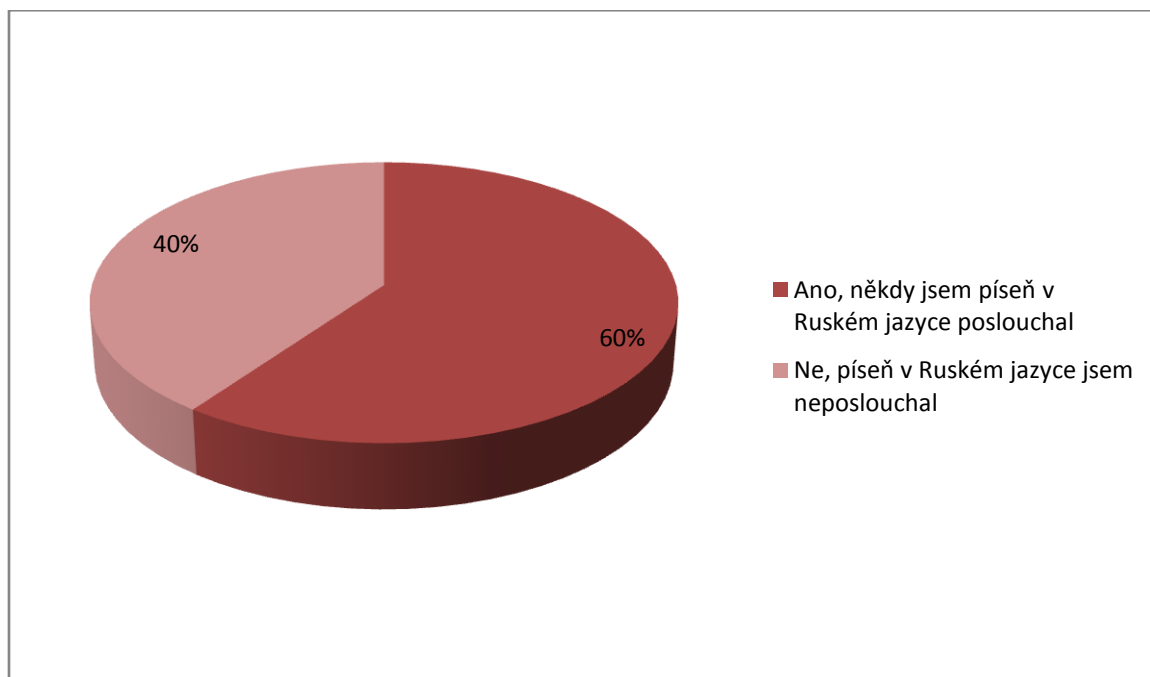
Graf č. 4: Postavení písní ve výuce ruského jazyka

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že pro polovinu dotazovaných jsou písně ve výuce ruského jazyka zábavou, ale také je berou jako důležitou součást jazykového rozvoje. Celých 12% dotazovaných nedokáže určit, zda jsou písně ve výuce ruského jazyka pro ně přínosné a nebo je berou pouze jako zábavu. Pro 22% respondentů jsou písně důležité pro rozvoj jazykových dovedností a pro zbylých 16% je to pouze zábava.

V druhé polovině dotazníku mě zajímal zájem dětí o hudbu v ruském jazyce a hudbu obecně. Také jaký je jejich první cizí jazyk, vzhledem k tomu, že pro všechny respondenty je Ruský jazyk, jazykem druhým.

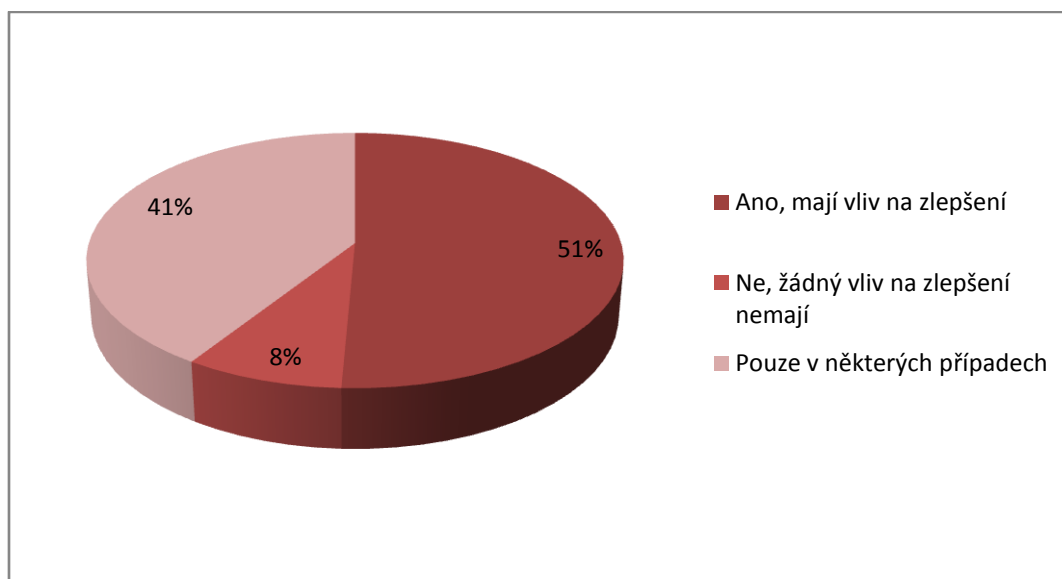
Graf č. 5: Poslech ruské písně ve volném čase respondentů

Více než polovina respondentů ve svém volném čase někdy poslouchala písně v ruském jazyce. Mezi nejoblíbenější patřily písně: Катюша, Каникулы, Калинка, Гимн Российской Федерации, Мне не смешно. Zbýlých 40% respondentů si nikdy píseň v Ruském jazyce neposlechlo.

S touto otázkou souvisí otázka následující, kde respondenti odpovídali, jestli znají nějakého zpěváka/zpěvačku/skupinu současnosti z Ruské federace, zpívající rusky. Výsledky byly překvapující, pouhých 16% dotazovaných zná nějakého současného interpreta z Ruské federace. V odpovědích se objevili: Pussy Riot, Alexandrovci, Kristina Si, Марина Девятова, Сёстры Толмачёвы, Тату, Аркона. Zbýlých 84% žádného interpreta nezná.

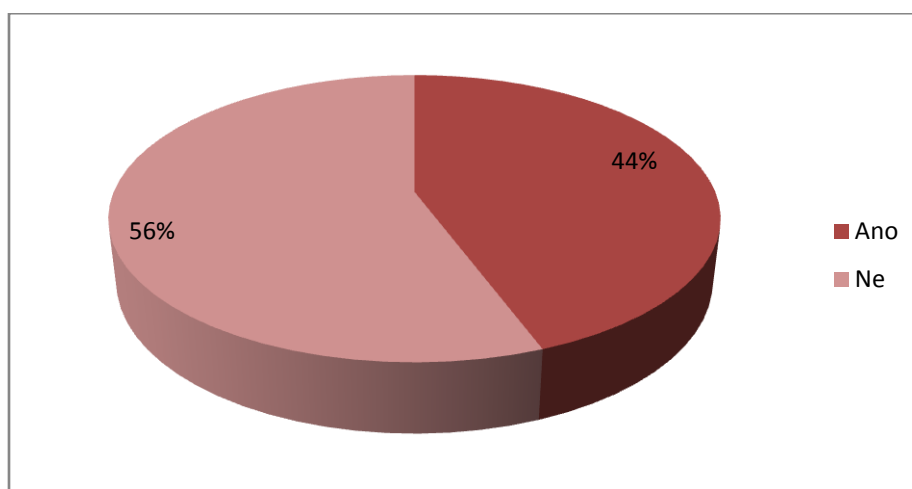
Graf č. 6: Vliv písní a básní na zlepšení se v cizím jazyce

Celých 51% vnímá písně a básně jako dobrý prostředek pro zlepšování se v cizím jazyce. Pouhých 8% se domnívá, že pro ně písně a básně nemají význam na jejich zlepšení se v cizím jazyce. Zbývajících 41% se domnívá, že vliv na zlepšení písně a básně mají, ale pouze v některých případech. Je také možné, že tato skupina respondentů zatím nedokáže úplně posoudit, jestli písně a básně vliv na zlepšování se v cizím jazyce mají.

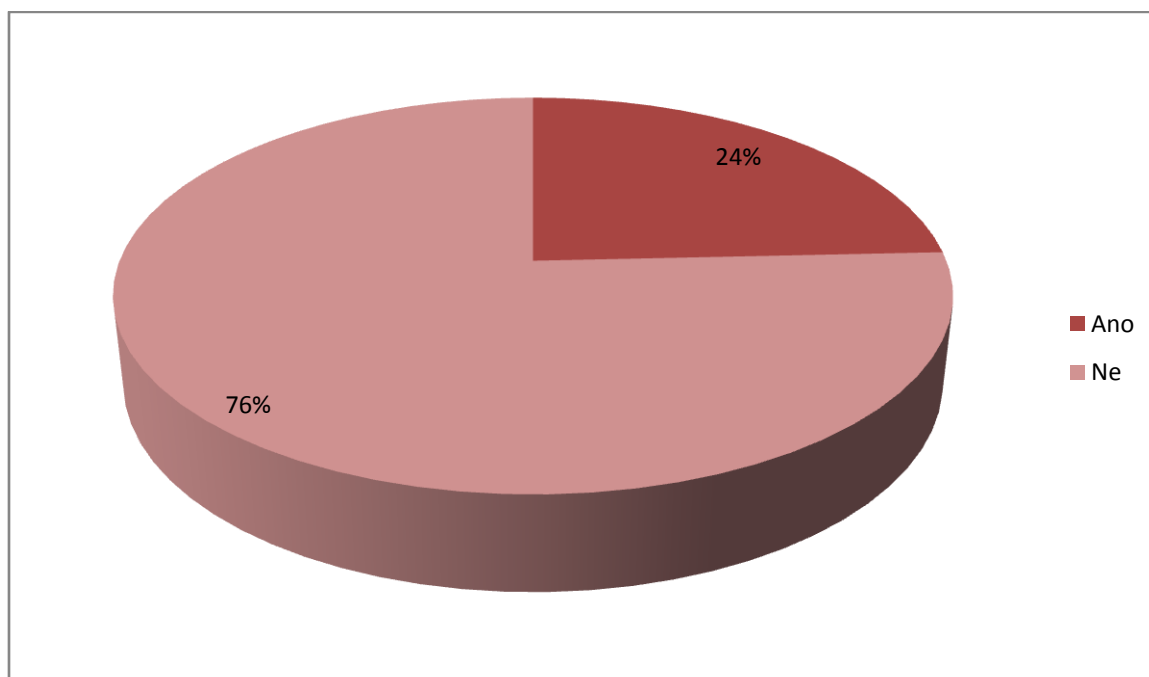
Prvním cizím jazykem je pro 99% respondentů angličtina, pouhé 1% dotazovaných uvedlo jako svůj první cizí jazyk němčinu. Za předpokladu, že na obou školách je možnost studovat, jak angličtinu, tak i němčinu jako hlavní cizí jazyk.

Graf č. 7: Zpívání v jiných předmětech než je Hudební výchova

Když se zaměříme na 44% dotazovaných, kteří odpověděli, že zpívají i v jiných předmětech než je Hudební výchova, zajímalo mě tedy, v jakých předmětech. Nejčastějšími odpověďmi byly předměty: Anglický jazyk, Estetická výchova. Ruský jazyk se v odpovědích neuváděl, protože tato otázka byla na začátku dotazníku. Důležitou poznámkou v této otázce je poznatek, že převážná většina dotazovaných, jejichž odpověď byla "Ano" byla ze základní školy. Zbývajících 56% respondentů uvedlo, že v žádném z vyučovacích předmětů nezpívají.

Graf č. 8: Aktivní provozování hudby v životě respondenta

Pro 24% dotazovaných je hudba součástí života a aktivně ji provozují. Mezi nejčastější patří: hra na klavír, sólový a sborový zpěv, hra na flétnu, hra na alt saxofon a klarinet, hra na akustickou a elektrickou kytaru, v odpovědích se však objevili i bicí nebo basová kytara. Zbýlých 76% respondentů uvedlo, že hudbu pouze poslouchají.

Absolutní většině dotazovaných je bližší hudba současná a její interpreti. Mizivé procento uvedlo, že si pustí i hudbu vážnou (např. Mozarta, Beethovena, apod.). Oblíbená je především zahraniční hudba, která se nejčastěji hraje v rádiích, hudebních televizních programech a na internetu.

5. Materiály s hudební tematikou vhodné k výuce ruského jazyka

5.1 Téma 1: Vánoce v Rusku

V Rusku se slaví pravoslavné Vánoce podle Juliánského kalendáře, který je oproti našemu Gregoriánskému o 13 dní opožděn. Vánoce v Rusku tedy připadají na 7. ledna. Novoroční oslavy začínají 31. prosince, kdy se domácnosti slavnostně vyzdobí, mají vánoční strom (tzv. ёлка) a dětem nosí dárky Děda mráz (Дед Мороз), kterému často pomáhá Sněhurka (Снегурочка). O půlnoci pak lidé vyjdou do ulic a vítají Nový rok. O půlnoci z 6. na 7. ledna se konají ve všech pravoslavných chrámech mše, které často trvají až do časných ranních hodin.

Žákům vyučující stručně představí Ruské Vánoce i s jejich tradicemi a samozřejmě by je porovnali s našimi českými. Tyto materiály by se daly zařadit do hodin v předvánočním období. Určitě by se nepoužily pouze v jedné hodině, ale rozdělily by se minimálně do tří vyučovacích hodin. Tento materiál by se dal použít i na Vánoční besídce, ať už třídní nebo školní.

4.1.1 Vánoční básnička

Динь-динь-динь, звенят звоночки! К вам пришли сыны и дочери! Вы колядников встречайте, Нас улыбкой привечайте!	
Věk žáků	12-16 let
Délka trvání aktivity	10 min.
Průběh aktivity	<i>Pro začátečníky:</i> <ul style="list-style-type: none">- vyučující přečte žákům báseň, srozumitelně a intonačně správně- pokud žáci neumí celou azbuku je důležité, abychom jim to několikrát srozumitelně zopakovali a pracovali pouze s poslechem (tištěnou verzi jim také můžeme dát)- učit básničku je budeme po částech (učitel bude číst koledu a děti budou opakovat- na konci hodiny si jí zopakují celou <i>Pro pokročilé</i> <ul style="list-style-type: none">- vyučující přečte žákům báseň, srozumitelně a intonačně správně

	<ul style="list-style-type: none"> - poté přečtou báseň studenti společně (sborově) - celou báseň žáci přeloží, s novými či neznámými slovíčky jim učitel pomůže. - báseň naučíme žáky z paměti, po částech pomalu opakujeme, dokud žáci báseň neumí celou - práce ve dvojicích: žáci si utvoří dvojici s kamarádem a recitují si báseň navzájem minimálně dvakrát za sebou, nejlépe již z paměti, přičemž je učitel kontroluje
Cíl	<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj nové slovní zásoby - rozvoj jazykových dovedností - rozvoj ruské lidové tvořivosti - rozvoj paměti
Metodické pomůcky	Použití tabule nebo papíru, kam bychom báseň napsali.

4.1.2 Vánoční koleda

<p>Коляда-коляда Накануне Рождества Хоть рубль, хоть пятак – Не уйдем мы просто так!</p>	
Věk žáků	15 - 18 let
Délka trvání aktivity	7 - 10 min.
Průběh aktivity	<ul style="list-style-type: none"> - nejprve si žáci celou báseň přečtou (dostanou jí vytištěnou na papíře) - poté se vyučující zeptá, jestli básni rozumí a dokážou jí sami přeložit (pokud ne, přeloží jí společně) - vyučující vyvolá dobrovolníka, který báseň přečte nahlas, pokud nikdo takový není, přečte ji on sám - poté vyzve dvojici/trojici nebo skupinku žáků, aby koledu přečetli nahlas (můžou přečíst sborově nebo si báseň rozdělit) - báseň se žáci naučí doma z paměti a na další hodině ji budou recitovat (učitel za to může stanovit odměnu v podobě dobré známky)
Cíl	<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj samostatnosti a tvořivosti - rozvoj jazykových dovedností - procvičení výslovnosti - rozvoj paměti
Metodické pomůcky	Papír s textem básně.

4.1.3 Básnička Dědy Mráze

<p>Я веселый Дед Мороз</p> <p>Я веселый Дед Мороз, К вам пришел сегодня, Я подарки вам принес В праздник новогодний! Крикнем громко все УРА! Подарки раздавать пора!</p>	
Věk žáků	12 - 18 let
Délka trvání aktivity	10 - 15 min.
Průběh aktivity	<ul style="list-style-type: none"> - učitel si s žáky popovídá o Dědovi Mrázovi a porovná ho s naším českým Ježíškem (vše probíhá formou diskuze) - učitel dětem přečte tuto veselou básničku Dědy Mráze - děti si ji několikrát přečtou sami, aby ji alespoň trochu uměly - poté si děti sednou do kruhu na zem a utvoří dvě skupiny, kdy jedna skupina bude hrát Dědu Mráze a druhou skupinou budou děti: 1. skupina bude číst první čtyři řádky a 2. skupina bude číst poslední dva - role v kruhu si poté vymění - za domácí úkol se děti naučí báseň z paměti - na další hodině učitel vytvoří náhodně vybrané dvojice: Děda Mráz a dítě, kdy každý bude mít za úkol svoji roli zahrát a ukázat svoji znalost textu
Cíl	<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj samostatnosti a tvořivosti - rozvoj jazykových dovedností - rozvoj dramatizace - procvičení nové i stávající slovní zásoby
Metodické pomůcky	Papír s textem básně.

4.1.4 Písnička o malém vánočním stromku

Маленькой ёлочке	
Věk žáků	12 - 18 let
Délka trvání aktivity	20 - 25 minut
Průběh aktivit	<p><i>1. aktivita:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - děti si poslechnou podle CD nebo internetu nahrávku písničky (nejdříve si ji pouze poslechnou, podruhé jim dá paní učitelka text) - text písně si děti společně s učitelem minimálně dvakrát přečtou tak, aby kladli důraz na správnou výslovnost - píseň si zazpívají s nahrávkou (v následujících hodinách, až budou píseň lépe znát ji budou děti zpívat pouze s hudebním podkladem) <p><i>2. aktivita:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - učitel pustí dětem nahrávku písně z CD nebo internetu - učitel děti naučí píseň zpívat s doprovodem klavíru, kdy jim nejprve zahraje pouze melodii a po částech je tuto píseň naučí - poté již děti píseň zpívají s doprovodem klavíru - v další fázi cvičení je možnost přidat doprovod na orffovy nástroje
Cíl	<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj jazykových dovedností - rozvoj hudebnosti - rozvoj výslovnosti cizího jazyka
Metodické pomůcky	Použití nahrávky na CD nebo na internetu. Použití klavírů a orffovských nástrojů.

Text písně:

Маленькой елочке
Холодно зимой,
Из лесу елочку
Взяли мы домой.
Из лесу елочку
Взяли мы домой.

Сколько на елочке
Шариков цветных,
Розовых пряников,
Шишек золотых!
Розовых пряников,
Шишек золотых!

Сколько под елочкой
Маленьких ребят!
Топают, хлопают,
Весело кричат:
Топают, хлопают,
Весело кричат:

Елочка, елочка,
Яркие огни,
Синими бусами,
Елочка звени,
Синими бусами,
Елочка звени.

Встанем под елочкой
В дружный хоровод.
Весело, весело
Встретим Новый год!
Весело, весело
Встретим Новый год!

ЁЛОЧКА

Слова **З. АЛЕКСАНДРОВОЙ**

Музыка **М. КРАСЕВА**

Не очень скоро

D F#m Em A7 D

Ма - лень - кой ё - лоч - ке хо - лод - но зи - мой.

G D Em A7 D

Из ле - су ё - лоч - ку взя - ли мы до - мой.

1. Маленькой ёлочке
Холодно зимой.
Из лесу ёлочку
Взяли мы домой.
2. Сколько на ёлочке
Шариков цветных,
Розовых пряников,
Шишек золотых.
3. Бусы повесили,
Стали в хоровод.
Весело, весело
Встретим Новый год!

4.1.5 Píseň o tom, jak v lese vyrostl vánoční stromek

В лесу родилась ёлочка	
Věk žáků	12 - 18 let
Délka trvání aktivity	20 - 25 minut
Průběh aktivit	<p><i>1. aktivita:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - žáci si poslechnou podle CD nebo internetu nahrávku písničky - vyučující dá žákům text písně s vynechanými slovy a úkolem dětí bude podle nahrávky slova doplnit (nahrávku jim učitel pustí minimálně dvakrát, v případě nutnosti vícekrát) - doplněná slova si s vyučujícím zkontrolují a celý text písně si přečtou - celý text písně si následně přeloží - píseň si zazpívají s nahrávkou (v následujících hodinách, až budou píseň lépe znát ji budou děti zpívat pouze s hudebním podkladem) <p><i>2. aktivita:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - vyučující stručně představí autora hudby (Леонид Бекман) a také autorku textu písně (Раиса Кудашева) - vyučující žákům píseň zazpívá s doprovodem klavíru - poté učitel žáky po částech písně naučí - o písni si popovídají, jestli už jí někdy slyšeli nebo dokonce zpívaly (popovídají si o filmu Mrazík, ve kterém píseň zazněla)
Cíl	<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj jazykových dovedností - rozvoj hudebnosti - rozvoj poslechových činností
Metodické pomůcky	Použití nahrávky na CD nebo na internetu. Použití klavírů.

Text písně:

В лесу родилась ёлочка,
В лесу она росла.
Зимой и летом стройная,
Зелёная была.

Метель ей пела песенку:
«Спи, ёлочка, бай-бай!»

Чу! Снег по лесу частому
Под полозом скрипит
Лошадка мохноногая
Торопится, бежит.

Везёт лошадка дровенки
А в дровнях мужичок

Мороз снежком укутывал:
«Смотри, не замерзай!»

Трусишка зайка серенький
Под ёлочкой скакал.
Порою волк, сердитый волк,
Рысцою пробегал.

Срубил он нашу ёлочку
Под самый корешок.

Теперь она, нарядная,
На праздник к нам пришла,
И много, много радости
Детишкам принесла.

Text písně s vynechanými slovy:

В лесу родилась ёлочка,
В лесу она _____ .
Зимой и летом стройная,
_____ была.

_____ ей пела песенку:
«Спи, ёлочка, бай-бай!»
Мороз снежком укутывал:
«Смотри, не _____ !»

Трусишка _____ серенький
Под ёлочкой скакал.
Порою волк, сердитый волк,
Рысцою _____ .

Чу! Снег по лесу частому
Под полозом скрипит
_____ мохноногая
Торопится, _____ .

_____ лошадка дровенки
А в дровнях мужичок
Срубил он нашу _____ .
Под самый корешок.

Теперь она, нарядная,
На _____ к нам пришла,
И много, много радости
Детишкам принесла.

Леонид Бекман byl ruský biolog, agronom a amatérský muzikant. Kandidát přírodních věd, který se narodil v roce 1872 a zemřel v roce 1939. V roce 19053 si v časopise přečetl báseň " Ёлка" a od dva roky později k vznikla hudba. Vzhledem k tomu, že neznal noty a neuměl hrát na klavír, pomáhala mu jeho žena Елена Александровна Бекман-Щербина.²⁹

Autorkou textu je Раиса Кудашева narozená v roce 1878 v Moskvě. Byla básníčkou a spisovatelkou. Zemřela v roce 1964 také v Moskvě.³⁰

²⁹ *Википедия: свободная энциклопедия: Бекман, Леонид Карлович* [online]. [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <https://ru.wikipedia.org/wiki>

³⁰ *Википедия: свободная энциклопедия: Кудашева, Раиса Адамовна* [online]. [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <https://ru.wikipedia.org/wiki>

В ЛЕСУ РОДИЛАСЬ ЕЛОЧКА

Слова Р. КУДАШЕВОЙ

Музыка Л. БЕКМАН

Умеренно

В ле-

- су ро- ди- лась е- лоч- ка, в ле- су о- на рос- ла, зи- мой и ле- том

строй- на- я, зе- ле- на- я бы- ла. Ме- ла

Для повторения

Для окончания

Музыкальная партитура для фортепиано. Включает три системы нот. Первая система — инструментальный вступительный фрагмент. Вторая и третья системы — вокальная линия с русскими текстами и фортепианным сопровождением. В третьей системе есть пометки для повторения и окончаний.

5.1.6 Píseň Tichá noc

Тихая ночь	
Věk žáků	12 - 18 let
Délka trvání aktivity	15 - 20 minut
Průběh aktivity	<ul style="list-style-type: none"> - tuto koledu většina studentů zná, takže pro ně nebude těžké jí zazpívat - vyučující jim pustí nahrávku písně a chce, aby pozorně poslouchali text písně, jestli je shodný či odlišný od textu v českém jazyce - po vyslechnutí nahrávky si řeknou, jestli textu rozuměli a popovídají si o písni, jestli znají ještě nějaké jiné verze této písně kromě české a ruské - píseň si zazpívají a vzhledem k tomu, že ji žáci již znají, tak jim učitel rozdá orffovy nástroje (triangl, bubínek, činely, apod.) a budou píseň zpívat a capella - píseň má 3/4 takt: 1. doba - bude hrát bubínek s trianglem, 2. doba - budou hrát činely, 3. doba - bude hrát triangl, od prvního taktu budou hrát dřívka vždy 4 doby a potom dvě doby pauza (první takt - dřívka hrají všechny tři doby, druhý takt - dřívka hrají první dobu, třetí takt - dřívka hrají všechny tři doby a takhle se to stále opakuje) - pokud by byli žáci šikovní, dala by se tato píseň sezpívat s klavírem i dvojhlasně
Cíl	<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj jazykových dovedností - rozvoj hudebnosti a poslechu
Metodické pomůcky	Použití nahrávky na CD nebo na internetu. Použití orffových nástrojů

Text písně Tichá noc:

Тихая ночь, дивная ночь.
 Дремлет все, лишь не спит
 В благоговенье святая чета,
 Чудным младенцем полны их сердца,
 Радость в душе их горит
 Радость в душе их горит.

Тихая ночь, дивная ночь.
 Глас с небес возвестил:
 Радуйтесь, ныне родился Христос,

Мир и спасение всем он принес,
 Свыше вас Свет посетил
 Свыше вас Свет посетил.

Тихая ночь, дивная ночь.
 К небу нас Бог призвал,
 О, да откроются наши сердца,
 И да прославят Его все уста-
 Он нам Спасителя дал
 Он нам Спасителя дал.

5.2 Téma 2: Roční období

Roční období je jednou z hlavních částí roku a obvykle se vyznačuje pravidelnými změnami počasí, která jsou typická pro příslušné roční období. Česká republika leží v mírném podnebném pásmu a střídají se u nás čtyři roční období: jaro, léto, podzim, zima. Je rozdíl mezi meteorologickým a astronomickým ročním obdobím. Jaro - astronomické začíná 20. března, zatímco meteorologické začíná 1. března; Léto - astronomické začíná od 20. - 22. června podle letního slunovratu, meteorologické začíná 1. června; Podzim - astronomický začíná 22. nebo 23. září okamžikem podzimní rovnodennosti, meteorologické začíná již 1. září; Zima - astronomická začíná 21. nebo 22. prosince, okamžikem zimního slunovratu, zatímco meteorologická zima začíná 1. prosince.

Jaro se vyznačuje delšími a teplejšími dny, rostliny začínají klíčit, stromy mají opět listy, ptáci se vrací z teplých krajín. Léto je nejteplejším obdobím roku, brzy svítá a pozdě se stmívá, dozrává ovoce, zelenina. Podzim opět začne dny zkracovat, začnou se zbarvovat listy a následně opadávat, zpracovává se úroda. Zima je nejchladnějším obdobím roku, dny jsou krátké, v mírném podnebném pásmu je sníh a led.

V Ruské federaci začíná jaro 2. března a končí 31. května. Léto začíná 1. června a končí 31. srpna. Podzim začíná 1. září a končí 30. listopadu. Zima začíná 1. prosince a končí 1. března. Podnebí je v Rusku chladnější než v České republice, především zimy jsou chladnější. Na Sibiři v zimě byly naměřeny i rekordy až -70°C (Оймякон).

5.2.1 Báseň o Jaře

Весна Еще неделя пролетит, И март капелью зазвенит. За ним апрель в цветах придет, И землю солнышко зальет. По рощам, паркам соловьи Концерты вновь начнут свои.	
Věk žáků	14 - 18 let
Délka trvání aktivity	10 minut
Průběh aktivity	- vyučující žákům rozdá básničku vytištěnou na papíře - rozdělí je do skupin po 6 a každý z žáků se naučí zpaměti

	<p>jeden verš básně (šlo by děti rozdělit do skupin i po 3 tak, že každé z dětí se naučí dva verše)</p> <ul style="list-style-type: none"> - učitel průběžně obchází skupinky a pomáhá žákům s výslovností básně - poté je vyučující vyzve, aby báseň přednesli jako celá skupina podle toho, jak si ji rozdělily
Cíl	<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj jazykových dovedností - rozvoj spolupráce - rozvoj komunikace
Metodické pomůcky	Papír s básní.

5.2.2 Báseň o Veselém létě

<p>Весёлое лето</p> <p>Лето, лето к нам пришло! Стало сухо и тепло. По дорожке прямиком Ходят ножки босиком. Кружат пчёлы, вьются птицы, А Маринка веселится.</p>	
Věk žáků	12 - 15 let
Délka trvání aktivity	10 - 15 minut
Průběh aktivity	<ul style="list-style-type: none"> - vyučující žákům představí básničku (přečte ji) a řekne jim, ať se rozdělí do skupinek po 2-4 lidech - básničku si s učitelem přeloží, aby bylo jasné, že jí úplně rozumí - studenti budou mít za úkol báseň zdramatizovat (možností je spousta: 1 vypravěč a ostatní si rozdělí role, všichni hrají a vyprávějí báseň), možnosti dramaturgie nechá učitel na kreativitě žáků - děti si pak mezi sebou zvolí nejlepší skupinu
Cíl	<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj jazykových dovedností - rozvoj dramatických dovedností - rozvoj spolupráce - schopnost sebehodnocení a hodnocení druhých
Metodické pomůcky	Papír s básní.

5.2.3 Báseň o slunci

<p>Солнце</p> <p>Чтобы солнце улыбалось, Нас с тобой согреть старалось, Нужно просто стать добрей И мириться нам скорей!</p>	
Věk žáků	13 - 15 let
Délka trvání aktivity	10 minut
Průběh aktivity	<ul style="list-style-type: none"> - básničku o slunci si žáci přečtou (každý sám potichu) - poté vyučující vyzve nějakého žáka/žákyni, aby básničku přečetl/a nahlas (nechá ho/ji přečíst celou báseň a následně žákovi/žákyni v případě potřeby opraví výslovnost) - celá třída si přečte básničku nahlas (jako skupina), minimálně dvakrát - žáci se básničku do další hodiny naučí zpaměti
Cíl	<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj jazykových dovedností - rozvoj paměti - rozvoj fonetiky
Metodické pomůcky	Použití tabule, papíru s básní.

5.2.4 Báseň o Podzimu

<p>Осень</p> <p>Если на деревьях Листья пожелтели, Если в край далекий Птицы улетели, Если небо хмурое, Если дождик льется, Это время года Осенью зовется.</p>	
Věk žáků	15 - 18 let
Délka trvání aktivity	10 - 12 minut
Průběh aktivity	<ul style="list-style-type: none"> - vyučující rozdělí žáky do dvojic, rozdá jim nastříhané papírky s básničkou - žáci mají za úkol z papírků sestavit básničku tak, jak si myslí, že by mohla být (v případě nutnosti může učitel žákům

	dát nápovědy) - poté si to společně s vyučujícím zkontrolují a přečtou - pokud se v básni objevily neznámá slova pro žáky, vypíší si je do sešitu a do příští hodiny si seženu jejich význam (učitel si to na příští hodině zkontroluje)
Cíl	- rozvoj jazykových dovedností - schopnost získávání informací - rozvoj paměti - rozvoj psaného projevu
Metodické pomůcky	Rozstříhané papírky s básní. Sešit.

5.2.5 Hádanka o Zimě

Запорошила дорожки, Разукрасила окошки. Радость детям подарила И на санках прокатила.	
Věk žáků	12 - 18 let
Délka trvání aktivity	3 - 5 minut
Průběh aktivity	- vyučující přečte žákům hádanku - kdo z žáků jí první uhodne získá odměnu (jedničku, puntík, bonbon, záleží na učiteli, jaký má stanovený odměňovací systém)
Cíl	- rozvoj jazykových dovedností - rozvoj představivosti - schopnost porozumění textu
Metodické pomůcky	Žádné pomůcky nejsou potřeba.

5.2.6 Skladby Petra Iljiče Čajkovského

Времена года - П. И. Чайковский	
Věk žáků	12 - 18 let
Délka trvání aktivity	10 - 15 minut
Průběh aktivity	<p>- vzhledem k tomu, že školní rok začíná v září, tak vyučující žákům pustí nejprve nahrávky z podzimu</p> <p><i>Podzim:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - vyučující pustí žákům klavírní nahrávku měsíce listopad z CD - poté žáci zanalyzují průběh skladby (dynamika, rytmus, nálada, atd.) - řeknou si informace o P. I. Čajkovském a o jeho cyklu Roční období z kterého skladba pochází <p><i>Zima:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - vyučující pustí žákům nahrávku měsíce ledna z internetu - posléze bude učitel s žáky mluvit o tom, jak se jim skladba líbí (co se jim jako první vybaví při jejím poslechu, jak se jim líbí struktura skladby) <p><i>Jaro:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - vyučující žákům pustí nahrávku měsíce března z CD - poté si popovídají o jaře - vyučující se žáků zeptá, zda znají nějakého jiného skladatele, který psal o ročních obdobích <p><i>Léto:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - vyučující žákům pustí nahrávku z posledního ročního období, kterým je léto, měsíc červen z internetu - žáci při poslechu vnímají všechny detaily (učitel se jich pak zeptá, zda si léto představují jinak/veseleji x smutněji; rychleji x pomaleji apod.) - posléze si popovídají o všech čtyřech nahrávkách, která jim je nejbližší (jaké roční období oni sami mají nejraději)
Cíl	<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj poslechových činností - přiblížit žákům klasickou hudbu
Metodické pomůcky	Použití CD s nahrávkami.

Petr Iljič Čajkovskij

7. 5. 1840 (Votkinsk) - 6. 11. 1893 (Petrohrad)

Jeden z nejvýznamnějších světových hudebních skladatelů, ruský hudební skladatel. V jeho dílech se odráží spojení ruské lidové hudby s evropskou vážnou hudbou. Vyrůstal v početné rodině, měl pět bratrů a sestru. Jeho otec byl důlním inženýrem, později vrchním správcem a kvůli jeho práci se často stěhovali, což Petr Iljič snášel velmi špatně. Nejvíce ho však zasáhla smrt jeho milované maminky pocházející z Francie, která zemřela na cholera v jeho čtrnácti letech.

Hudbě se věnoval již od svého mládí, kdy v jeho rodině měli klavír a on na něj hrál. Původně studoval na právnické fakultě v Petrohradě, těsně před promocí se však nechal zapsat na konzervatoř. Po škole na doporučení ředitele z Petrohradské konzervatoře získal místo na nově otevřené konzervatoři v Moskvě.

Jeho život byl ovšem velmi smutný, trpěl depresemi a měl časté stavy melancholie. Údajně zemřel na cholera, ale vedou se spekulace, že spáchal sebevraždu, jelikož se nikdy zcela nevyrovnal se svojí údajnou a nikdy nepřiznanou homosexualitou.

Významná díla:

Složil šest symfonií (sedmá dokončena až po jeho smrti), např. Patetická, Zimní sny. Velmi významné jsou jeho balety: Labutí jezero, Louskáček a Šípková Růženka. Opery: Evžen Oněgin, Piková dáma, Čarodějka, Střevičky a další, zajímavostí je, že premiéru opery Evžen Oněgin přijel v roce 1888 sám dirigovat do Prahy a nebyla to jeho jediná návštěva Prahy. Složil tři klavírní koncerty a jeden houslový. Složil několik dalších významných děl pro orchestr, sbor, komorní těleso a sólový klavír.³¹

Nás však nejvíc zajímá dílo z roku 1876 s názvem Roční období, op. 37a, v ruském jazyce "Времена года". Dílo obsahuje 12 skladeb rozdělených podle měsíců v roce:

1. Leden - u krbu (У камелька)
2. Únor - Masopust (Масленица)
3. Březen - Píseň skřivánka (Песня жаворонка)
4. Duben - Sněženka (Подснежник)
5. Květen - Bílé noci (Белые ночи)

³¹ *Wikipedie, otevřená encyklopedie: Petr Iljič Čajkovskij [online]. [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki>*

6. Červen - Barkarola (Баркарола)
7. Červenec - Píseň sekáče (Песнь косаря),
8. Srpen - Žně (Жатва)
9. Září - Hon (Охота)
10. Říjen - Podzimní píseň (Осенняя песнь)
11. Listopad - Na trojce (На тройке)
12. Prosinec - Vánoce (Святки)³²

³² *Wikipedie, otevřená encyklopedie: Petr Iljič Čajkovskij* [online]. [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki>

5.3 Téma 3: Zvířata

Zvířata jsou velmi oblíbeným tématem především v lidových písních. Tyto písně jsou vhodné pro malé děti předškolního věku, protože mají jednoduchou melodii i text. Ve výuce cizího jazyka se však hodí i pro děti staršího školního věku. Pro rozšíření jejich slovní zásoby a upevnění již známé. Také slouží ke zlepšení výslovnosti a fonetiky v cizím jazyce.

Básničky o zvířatech jsou většinou krátké, snadno zapamatovatelné a rýmují se. Pro děti, které se učí dva cizí jazyky mohou představovat snazší osvojení si fonetiky daného jazyka. Často i rozšiřují jejich slovní zásobu.

5.3.1 Báseň Kůň

Лошадь Ты куда спешишь, лошадка? У меня с утра зарядка! Тороплюсь я в чисто поле, Чтобы там побегать вволю!	
Věk žáků	13 - 15 let
Délka trvání aktivity	10 minut
Průběh aktivity	- vyučující žákům básničku přečte (nahlas a zřetelně) - žákům básničku napíše na tabuli a dám jim čas na její přepis do sešitu - žáci básničku přečtou nahlas, a to minimálně dvakrát (učitel jim opravuje chyby) - za domácí úkol se děti naučí básničku z paměti a také si ji přeloží (učitel je může další hodinu oznámkovat)
Cíl	- rozvoj jazykových dovedností - rozvoj psaného projevu - rozvoj paměti
Metodické pomůcky	Použití tabule, sešitu.

5.3.2 Hádanky

1. По деревьям скок-скок,
А орешки щёлк-щёлк.
2. Работящие зверьки
Строят дом среди реки.

<p>Если в гости кто придет, Знайте, что из речки вход.</p> <p>3. Зверь я горбатый, А нравлюсь ребятам.</p> <p>4. В клубок свернётся, А взять не даётся.</p>	
Věk žáků	12 - 15 let
Délka trvání aktivity	10 - 12 minut
Průběh aktivity	<ul style="list-style-type: none"> - učitel žákům přečte hádanku, pokud některé s dětí hned bude znát odpověď, tak se přihlásí - pokud nikdo nebude znát odpověď, tak si hádanku společně s vyučujícím přeloží - mohou odpovědět i v českém jazyce, pokud nebudou znát slovíčko v ruském jazyce (učitel jim potom řekne název zvířete v ruském jazyce) - správné odpovědi: 1. бѣлка, 2. бобр, 3. верблюд, 4. ёжик
Cíl	<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj jazykových dovedností - rozvoj představivosti
Metodické pomůcky	Žádné nejsou potřeba.

5.3.3 Басниčka Klokán

<p>Кенгуру</p> <p>Кенгурятам на прогулке Так уютно в мягкой сумке. - Мама, мама, ты вези С ветерком нас, как такси.</p>	
Věk žáků	12 - 18 let
Délka trvání aktivity	10 - 15 minut
Průběh aktivity	<ul style="list-style-type: none"> - vyučující žáky rozdělí do skupin po 3-4 žácích a rozdá jim rozstříhanou básničku - žáci mají za úkol sestavit lístečky tak, aby z nich vznikla báseň (skupina, která to zvládne jako první dostane odměnu) - pokud si děti nebudou vědět rady, učitel jim může pomoci a nebo můžou použít slovník - vyučující zkontroluje práci žáků, posléze jim přečte správné znění básně (děti si budou moci opravit případné chyby)

	- žáci si minimálně dvakrát báseň přečtou nahlas
Cíl	- rozvoj jazykových dovedností - rozvoj představivosti - schopnost rozvíjet skupinovou práci
Metodické pomůcky	Použití rozstříhané básně.

5.3.4 Tanec kuřátek

Танец маленьких утят	
Věk žáků	12 - 16 let
Délka trvání aktivity	15 - 20 minut
Průběh aktivity	- vyučující žákům písničku pustí na CD (je to známá píseň i v ČR) - popovídají si o jejím autorovi a vzniku - poté se rozdělí do dvojic a vyučující je tanec naučí (pokud ho ještě neznají) - tanec si zatančí s nahrávkou - pokud budou mít žáci zájem, vyučující je může naučit i slova k písni (ale je to velmi rychlé, bylo by to spíše pro pokročilejší studenty)
Cíl	- rozvoj pohybově-hudebních dovedností - schopnost odreagovat se - rozvoj spolupráce
Metodické pomůcky	Použití nahrávky na CD.

Píseň káčátek složil švýcarský harmonikář v 50. letech 20. století jménem Thomas Werner, který se narodil v roce 1931 ve Švýcarsku v Davosu. Píseň je známa ve 22 světových jazycích.³³

Slova k ruské verzi této písně napsal Jurij Sergejevič Entin, narozený v roce 1935 v Moskvě. Je to ruský básník, dramatik, široce známý v Rusku především díky písním z filmů, televize a animovaných filmů.³⁴

³³ *Wikipedie, The Free Encyclopedia: Werner Thomas* [online]. [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Werner_Thomas

³⁴ Tamtéž

5.3.4 Píseň o kobylce

В траве сидел кузнечик	
Věk žáků	12 - 18 let
Délka trvání aktivity	15 - 20 minut
Průběh aktivity	<ul style="list-style-type: none"> - vyučující žákům rozdá text písně s vynechanými slovy a poté jim pustí nahrávku na CD (učitel chce, aby děti podle nahrávky slova doplnily) - vynechaná slova si žáci vypíší do sešitu a podle těchto slov by měly poznat, co je za zvíře "кузнечик" v českém jazyce - žáci se rozdělí do dvou skupin (budou se střídát jako v nahrávce a refrén zpívat dohromady), píseň si zazpívají po částech a poté celou s nahrávkou s textem - píseň mohou zkusit zpívat pouze s instrumentální nahrávkou (možná to bude lepší zkusit až v dalších hodinách)
Cíl	<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj jazykových dovedností - rozvoj samostatnosti - schopnost
Metodické pomůcky	Použití nahrávky na CD, papír s textem písně, sešit.

Text písně s vynechanými slovy:

В траве сидел кузнечик

В траве сидел кузнечик,
 _____ сидел кузнечик,
 Совсем как огуречик,
 _____ он был.

Представьте себе,
 Представьте себе,
 Совсем как _____.
 Представьте себе,
 Представьте себе,
 Зелененький он был. _

_____ одну лишь травку,
 Он ел одну лишь _____,
 Не трогал и козьявку
 И с _____ дружил.

Но вот __ __ лягушка,
 Но вот пришла _____ -
 Прожорливое брюшко -
 И _____ кузнеца.

Представьте себе,
 Представьте себе,
 Прожорливое брюшко.
 Представьте себе,
 Представьте себе,
 И съела _____ .

Не думал, не гадал он,
 Не думал, не гадал он,
 Никак не _____ он
 Такого вот _____ .

Представьте себе,
Представьте себе,
Не трогал и _____,
Представьте себе,
Представьте себе,
И с мухами _____.

Представьте себе,
Представьте себе,
Никак не ожидал он,
Представьте себе,
Представьте себе,
Такого вот конца.

Text písně:

В траве сидел кузнечик,
В траве сидел кузнечик,
Совсем как огуречик,
Зелененький он был.

Но вот пришла лягушка,
Но вот пришла лягушка -
Прожорливое брюшко -
И съела кузнеца.

Представьте себе,
Представьте себе,
Совсем как огуречик,
Представьте себе,
Представьте себе,
Зелененький он был.

Представьте себе,
Представьте себе,
Прожорливое брюшко.
Представьте себе,
Представьте себе,
И съела кузнеца..

Он ел одну лишь травку,
Он ел одну лишь травку,
Не трогал и козявку
И с мухами дружил.

Не думал, не гадал он,
Не думал, не гадал он,
Никак не ожидал он
Такого вот конца.

Представьте себе,
Представьте себе,
Не трогал и козявку,
Представьте себе,
Представьте себе,
И с мухами дружил.

Представьте себе,
Представьте себе,
Никак не ожидал он,
Представьте себе,
Представьте себе,
Такого вот конца.

5.4 Téma 4: Svátky v Rusku

5.4.1 Velikonoce

Velikonoce (Пасха) jsou církevním svátkem, který oslavuje Vzkříšení Krista. V Rusku se Velikonoce slaví po Masopustu a sedmitýdenním půstu. Připadají na první neděli po jarní rovnodennosti a úplňku, Velikonoční neděle. Tento svátek je spojen s bohoslužbami.

Typickým pokrmem na Velikonoce je tzv. kulič (кулич), který je obdobou našeho mazance i přesto, že mu není příliš podobný. Na vrchu je politý bílou polevou a ozdoben sypáním. Samozřejmě jsou i malovaná vejce, která se barví především přírodním způsobem.

Пасха Словно яркая раскраска, К нам домой,явилась пасха. Принесла в своём лукошке, Яйца,булочки,лепёшки, Пироги,блины и чай. Пасху весело встречай! (Автор: Ирина Евдокимова)	
Věk žáků	12 - 18 let
Délka trvání aktivity	10 minut
Průběh aktivity	<ul style="list-style-type: none">- vyučující žákům přečte básničku Velikonoce (Пасха) dvakrát, nejprve ji pouze poslouchají a snaží se zachytit typické jídlo na Velikonoce, při druhém čtení si slova zapíší do sešitu- učitel zkontroluje, jaká slova žáci z básničky poznali- vyučující si s dětmi popovídá o Velikonocích, řeknou si jaké tradice máme v Česku a jestli znají nějaké Ruské tradice.- poté porovnají, jestli máme nějaké tradice stejné nebo podobné
Cíl	<ul style="list-style-type: none">- rozvoj jazykových dovedností- rozvoj poslechu a postřehu- schopnost porozumět cizímu jazyku
Metodické pomůcky	Žádné nejsou potřeba. Učitel může žákům ukázat obrázky týkající se tématu.

5.4.2 Masopust

Masopust se v Rusku slaví na přelomu února a března. Lidé se loučí se zimou a vítají jaro. Trvá sedm dní od pondělí neděle a poté následuje čtyřicetidenní půst. Staví sněhové klouzačky, sněhové a ledové pevnosti, hrají gorodky, jezdí na návštěvy. Tradičním pokrmem jsou lívance, které jsou symbolem slunce.

V sobotu se rozloučí se Zimou, kterou spálí na ohni, aby mohlo přijít krásné mladé Jaro. V neděli pak všichni prosí o dopuštění všeho, co si udělali špatného.

Угощения Масленицы Как на масляной неделе Из печи _____ летели! С пылу, с жару, из печи, Все румяны, горячи! _____, угощай! Всем блинчиков подавай. С пылу, с жару - _____ ! Похвалить не забывайте.	
Věk žáků	13 - 18 let
Délka trvání aktivity	10 - 12 minut
Průběh aktivity	- vyučující žákům rozdá papíry s vytištěnou básní s vynechanými slovy - přečte žákům básničku, tak aby stihli slova doplnit - řeknou si význam vynechaných slov (блины - lívance, Масленица - Masopust, разбирайте - seberte/vyberte) - popovídají si o typickém ruském Masopustu
Cíl	- rozvoj jazykových dovedností - rozvoj poslechu a postřehu - schopnost samostatné práce
Metodické pomůcky	Papír s básničkou.

5.4.3 Mezinárodní den žen

Mezinárodní den žen je také velmi oblíbený v Ruské federaci a to nejen ženami, ale i muži. Je brán jako první jarní svátek, kdy už sníh téměř roztál, svítí slunce a dny jsou delší. Ženy jsou obdarovávány květinami od mužů. Svátek krásy, lásky, ale i jara a naděje.

Маленький стишок на 8 марта	
Встану утром рано, Поцелую маму. Подарю цветов букет - Лучше мамы в мире нет!	
Věk žáků	12 - 18 let
Délka trvání aktivity	10 - 12 minut
Průběh aktivity	<ul style="list-style-type: none"> - žáci se rozdělí do dvojic (můžou se rozdělit sami nebo je rozdělí učitel) - krátkou básničku si přečtou s kamarádem (nejprve čte jeden a poté se prohodí) - žáci si básničku zahrají jako mini divadlo (jeden z žáků bude maminka a druhý dítě), role si samozřejmě i prohodí - poté budou hlasovat, která dvojice byla nejlepší (získá odměnu)
Cíl	<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj jazykových dovedností - schopnost interpretovat text - schopnost sebehodnocení a hodnocení druhých
Metodické pomůcky	Nejsou potřeba žádné.

5.4.4 Začátek školního roku - 1. září

Začátek školního roku je důležitý především pro prvňáčky, kdy uslyší svůj první zvonek. Ve svůj první školní den je vedou do školy rodiče, děti s sebou nesou květiny. Na dvoře školy probíhá proslov ředitele/ky školy, který/á všechny studenty přivítá ve škole a zahájí tím nový školní rok.

Prvňáček/ka a student posledního ročníků, který si ho/jí vezme na ramena se projdou po dvoře a zahájí tím nový školní rok. Poté se žáci o prvňáčky starají v jejich první školní den, pomáhají jim a ukazují jim pro ně nové věci.

Первоклассник
Первоклассник, первоклассник Нарядился, как на праздник! Даже в лужу не зашёл:

<p>Погляделся и пошёл.</p> <p>Уши вымыты до глянца, Алый гриб на крышке ранца, Да и сам он как грибок Из-под кепки смотрит вбок: Все ли видят? Все ли знают? Все ли от зависти вздыхают?</p>	
Věk žáků	14 - 18 let
Délka trvání aktivity	10 - 15 minut
Průběh aktivity	<ul style="list-style-type: none"> - vyučující žákům rozdá papír s básní - studenti si báseň přečtou, aby pochopily její význam - vyučující potom žákům položí otázky vztahující s k přečtenému textu: Co udělal prvňáček před tím než se vydal do školy? Jak by jste přeložili slovo погляделся? Jakou má hřib barvu? Co je to кепка ? (děti nebudou mít text před sebou, učitel tak prověří, co si zapamatovali) - pokud nebudou žáci znát odpovědi, učitel může žákům přečíst část básně vztahující se k položené otázce ještě jednou - přečtou si báseň nahlas (celá třída)
Cíl	<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj jazykových dovedností - rozvoj paměti a postřehu
Metodické pomůcky	Papír s básničkou.

<p>С Новым школьным годом!</p> <p>Каникулы кончаются — Дней отдыхали много... Друзья опять встречаются У школьного порога Окрепшими, здоровыми! Хвала лесным походам... Со знаниями новыми! И — с Новым школьным годом!</p>	
Věk žáků	12 - 18 let

Délka trvání aktivity	10 - 12 minut
Průběh aktivity	<p>- vyučující rozdělí třídu na dvě skupiny a budou soutěžit, která první složí báseň</p> <p><i>Soutěž:</i></p> <p>- žáci budou stát v zástupu za sebou a soutěžit bude vždy jeden žák ze skupiny</p> <p>- vyučující žákům řekne české slovo a oni ho řeknou rusky (např. sešit - тетрадь), kdo z dvojice bude rychlejší a jeho odpověď bude správná získá papírek s jedním veršem z básně</p> <p>- skupina, která získá jako první všech osm lístečků básně složí a napíše ji na tabuli pro druhou skupinu</p> <p>- báseň si všichni přepíší všichni do sešitu</p>
Cíl	<p>- rozvoj jazykových dovedností</p> <p>- procvičení slovní zásoby</p> <p>- rozvoj skupinové práce</p>
Metodické pomůcky	Lístečky s verši.

5.5 Téma 5: Písňe pro každý den

V posledním tematickém celku jsou uvedeny písňe, které se nehodí do předchozích okruhů a jsou pro děti zajímavé a přínosné pro jejich jazykový rozvoj. Jsou zde uvedeny čtyři písňe.

5.5.1 Narozeniny

День рождения	
Вѣк жакů	12 - 18 let
Дѣлка трвѣннї активности	15 - 20 минут
Прѣбѣх активности	<ul style="list-style-type: none">- vyučujícї жакům zahraje a zazpívá písničku Narozeniny- po částech жаци písničku naučí (dá dětem noty s textem)- písničku budou zpívat i v dalších hodinách, když bude mít někdo z жакů narozeniny (budou měnit jméno oslavence)- po delší době děti zvládnou písničku zpívat i bez doprovodu klavíru
Сїл	<ul style="list-style-type: none">- rozvoj jazykových dovedností- rozvoj hudebnosti
Методікѣ помůcky	Noty a text písňe. Klavír.

Пříloha č. 9: text písňe

У Розочки сегодня день рождения
Готов пирог, печенье и варенье
Но ждет хозяйка целых 5 минут
А гости почему-то не идут
И Розочка вздыхает от волнения
Какой печальный вышел день рождения

Тут муха, что на лампочке сидела,
Подумала: "Неслыханное дело!
Чтоб Розочка осталась без гостей!
Не допущу печальных новостей!"

И зажужжала, плюхнувшись в варенье:
"Я поздравляю Розу с днем рождения"

На голос мухи бросились соседи,
Друзья, родные, взрослые и дети
Пришли из зоопарка 3 слона ,
И дружно затрубили из окна
И разнеслось над всей планетой пенье
МЫ ПОЗДРАВЛЯЕМ РОЗУ С ДНЕМ РОЖДЕНИЯ

И два американских космонавта,
Бродившие среди лунного ландшафта
Услышав сообщение с земли
В большое возбуждение пришли
И шлют радиограммой поздравленья:
Happy birthday to you!
Happy birthday to you!

ДЕНЬ РОЖДЕНИЯ

Слова и музыка А. УСАЧЁВА

Спокойно

У Ро - зоч - ки се - год - ня День рож -
- день - я. Го - тов пи - рог, пе - чень - е и ва -
- рень - е. Но ждёт хо - зй - ка це - лых пять ми -
- нут, а гос - ти по - че - му - то не и - дут. И
Ро - зоч - ка взды - ха - ет от вол - нень - я: - Ка -
- кой пе - чаль - ный вы - шел День рож - день - я! И

5.5.2 Píseň *Temná noc*

Тёмная ночь	
Вěk žáků	14 - 18 let
Délka trvání aktivity	20 - 25 minut
Průběh aktivity	<ul style="list-style-type: none">- vyučující studentům pustí nahrávku písně z CD nebo internetu- pustí jim klasickou píseň, ale i moderní verzi v podání ruského rappera Basty (vyučující je nechá poslechnout obě verze písně a poté bude chtít slyšet jejich názor)- vyučující žáky píseň naučí s pomocí klavíru, po částech (pokud by to dětem nešlo, rozdělí si to do více hodin)- píseň budou v hodinách opakovat, aby se jí studenti opravdu naučili
Cíl	<ul style="list-style-type: none">- rozvoj jazykových dovedností- rozvoj hudebnosti
Metodické pomůcky	Noty písně. Nahrávky na CD. Klavír.

Text písně:

Темная ночь, только пули свистят по степи,
Только ветер гудит в проводах, тускло звезды мерцают.
В темную ночь ты, любимая, знаю, не спишь,
И у детской кровати тайком ты слезу утираешь.

Как я люблю глубину твоих ласковых глаз,
Как я хочу к ним прижаться сейчас губами!
Темная ночь разделяет, любимая, нас,
И тревожная, черная степь пролегла между нами.

Верю в тебя, в дорогую подругу мою,
Эта вера от пули меня темной ночью хранила...
Радостно мне, я спокоен в смертельном бою,
Знаю встретишь с любовью меня, что б со мной ни случилось.

Смерть не страшна, с ней не раз мы встречались в степи.
Вот и сейчас надо мною она кружится.
Ты меня ждешь и у детской кровати не спишь,
И поэтому знаю: со мной ничего не случится!

ТЕМНАЯ НОЧЬ

Из кинофильма «Два бойца»

Слова В. АГАТОВА

Музыка Н. БОГОСЛОВСКОГО

Неторопливо

Сm Fm B7

Тем - на - я ночь, толь - ко пу - ли сви -

E♭ D♭

стят но сте - пи, толь - ко ве - тер гу -

Сm D7 G7

дит в про - во - дах, ту - скло звез - ды мер -

Сm D7 G7 Сm

ца - ют. В тем - ну - ю ночь

Fm B7 E♭

ты, ло - би - ма - я, зна - ю, не спишь,

D♭ Сm

и у дет - ской кро - ват - ки тай - ком

D7 G7 Сm D7 G7

ты сле - зу у - ти - ра - ешь.

С7
 Как я люб-лю глу-би-ну тво-их
 Fm B7
 лас-ко-вых глаз, как я хо-чу
 Eb Fm D7 G7
 к ним при-жать-ся те-перь гу-ба-ми.
 Cm Fm B7
 Тем-на-я ночь раз-де-ля-ет, лю-
 Eb Db
 -би-ма-я, нас, и тре-вож-на-я
 Cm D7 G7
 чер-на-я степь про-ле-гла меж-ду
 Для повторения Cm D7 G7 Для окончания Cm
 на-ми. // .чит-ся!

5.5.3 Píseň o Mámě

Ах, какая мама!	
Věk žáků	12 - 15 let
Délka trvání aktivity	20 - 25 minut
Průběh aktivity	<ul style="list-style-type: none">- vyučující žákům pustí nahrávku písně na CD nebo internetu- vyučující žákům rozdá text, který se naučí (aby ho alespoň uměli přečíst)- poté si píseň poslechnou znovu a rozdělí se do skupin po čtyřech - učitel bude chtít od každé skupiny nápad, jak by se dala píseň doprovodit nástroji, tleskáním a nebo tancem- návrhy poté všichni společně zrealizují s doprovodem písně- v další hodině se píseň naučí zpívat i s doprovodem klavíru
Cíl	<ul style="list-style-type: none">- rozvoj jazykových dovedností- rozvoj hudebnosti- rozvoj kreativity- rozvoj pohybu
Metodické pomůcky	Noty písně. Nahrávka na CD. Klavír a orffovy nástroje.

Text písně:

Маму утром разбужу,
"Здравствуй, мамочка!" - скажу.

Припев:
Ах, какая мама!
Загляденье прямо!

Очень я тебя люблю,
Ненаглядную мою!

Припев:

Ты со мною песню спой,
Ведь сегодня праздник твой!

Припев:

Пříloha E (noty písně)

Ах, какая мама!

Музыка и слова И. Пономаревой

Ласково

1. Ма - му ут - ром раз - бу - жу,
"Здрав - ствуй, ма - мо - чка!" - ска - жу. Ах, ка - ка - я ма - ма!

2. За - гля - де - нье пря - мо!

1. Маму утром разбужу,
«Здравствуй, мамочка!» – скажу.

Припев
Ах, какая мама!
Загляденье прямо!

2. Очень я тебя люблю,
Ненаглядную мою.

3. Ты со мною песню спой,
Ведь сегодня праздник твой.

POSSUM.RU

5.5.4 Пíсеň о Pиро́жке

Пирожок	
Вѣк жáкŭ	12 - 15 let
Дѣлка трvání акти́внóсти	10-15 minut
Прŭбѣх акти́внóсти	- vyučující жáкŭм zahraje a zaspívá píseň, дѣти потѣ стручнѣ řeknou o čem píseň byla (učitel chce, aby жáк porozuměl textu a dokázal ho přeformulovat vlastními slovy myšlenku písně)

	<ul style="list-style-type: none"> - píseň je jednoduchá, takže se jí naučí s doprovodem klavíru - v dalších hodinách budou přidávat rytmické doprovody: <ul style="list-style-type: none"> a) 1. doba - tlesk, 2. doba - plesk o nohy b) 1. skupina - tleská na první dobu, 2. skupina - tleská na druhou dobu c) 1. takt - dvakrát dupneme, 2. takt - dvakrát tleskneme a takhle se to pravidelně opakuje
Cíl	<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj jazykových dovedností - rozvoj hudebnosti - rozvoj kreativity - rozvoj rytmu
Metodické pomůcky	Noty písně. Nahrávka na CD. Klavír a orffovy nástroje.

Пříloha F (noty písně)

Пирожок

Музыка и слова М. Каргушиной

Умеренно

Ле - пим, ле - пим пи - ро - жок
и кла - дем на - чин - ку. В пи - ро - жок по -
ло - жим мы я - год - ку ма - лин - ку.

Лепим, лепим пирожок
И кладем начинку.
В пирожок положим мы
Ягодку малинку.
Испечем мы пирожок
Для любимой мамы.
Очень вкусный пирожок
Испекли мы сами —
Кушай, мамочка!

Дети «пекут пирожки» (то одна рука сверху, то другая).

Вытягивают руки вперед, развернув ладошками вверх.

POSSUM.RU

6. Závěr

Cílem bakalářské práce bylo prozkoumat dostupné učební materiály, používané v českých školách pro výuku ruského jazyka. Vybrala jsem pět nejčastěji používaných učebních souborů ruského jazyka na středních a základních školách v České Republice. Byla zhodnocena jejich struktura a také přítomnost či nedostatek hudebních doplňkových materiálů. Dalo by se to jednoznačně shrnout, že v učebnicích je obrovský nedostatek hudebních doplňkových materiálů, výjimkou je učební soubor Поехали.

V bakalářské práci byly uvedeny výsledky průzkumu, který byl proveden na základní a střední škole. Studenti odpovídali na dvanáct otázek, které se týkaly tématu bakalářské práce, tedy hudebních doplňkových materiálů ve výuce ruského jazyka. Výsledky jsou zajímavé a vyplývá z nich, že hudební doplňkové materiály používají převážně na základní škole. Dalo by se říci, že jsou u dětí oblíbené, slouží pro zpestření výuky i jazykový rozvoj žáků. Celkový postoj žáků k hudbě je aktivní a nejraději mají hudbu moderní, tedy tu, která zní v českých rádiích či televizi.

Poslední částí bakalářské práce bylo vytvořit nové hudební doplňkové materiály, kterou mohou být využity ve výuce ruského jazyka. V této části bakalářské práce jsem čerpala především z internetových zdrojů, ale i zpěvníků. Vybrala jsem pět tematických celků, které jsou důležité pro hudební, jazykový i vědomostí rozvoj žáků. Tyto hudební doplňkové jsou využitelné v různých částech školního roku, děti mohou získat nové vědomosti i v oblasti jazykových reálií. Důležitou součástí této části je CD s nahrávkami písní nebo podkladů pro zpěv.

7. Zdroje

7.1 Knižní zdroje

1. JANÍKOVÁ, Věra a kol. Výuka cizích jazyků. 1. vyd., Praha: Grada Publishing a. s., 2011. ISBN 978-80-247-3512-2
2. HENDRICH, Josef a kol. Didaktika cizích jazyků. 1. vyd., Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988.
3. MALÍŘ, František. Stručná metodika ruského jazyka pro školy národní a střední.
4. PURM, Radko. JELÍNEK, Stanislav. VESELÝ, Josef. Didaktika ruského jazyka. 2. vyd., Hradec Králové: Gaudeamus, 1997. 80-7041-757-9.
5. ORLOVA, Natália. VÁGNEROVÁ, Marta. KOŽUŠKOVÁ, Miroslava. Класс! 1, Ruština pro střední školy. 1. vyd., Praha: Klett nakladatelství, 2011. ISBN 978-80-7397-032-1.
6. ORLOVA, Natália. VÁGNEROVÁ, Marta. KOŽUŠKOVÁ, Miroslava. Класс! 2, Ruština pro střední školy. 1. vyd., Praha: Klett nakladatelství, 2011. ISBN 978-80-7397-066-6.
7. ORLOVA, Natália. VÁGNEROVÁ, Marta. KOŽUŠKOVÁ, Miroslava. Класс! 3, Ruština pro střední školy. 1. vyd., Praha: Klett nakladatelství, 2012. ISBN 978-80-7397-067-3.
8. CHAMRAJEVA, Jelizaveta. BRONIARZ, Renata. Времена 2, kurz ruského jazyka, učebnice. Dubicko: INFOA, 2009. ISBN 978-80-7240-677-7.
9. BRONIARZ, Renata. Времена 2, kurz ruského jazyka, metodická příručka. Dubicko: INFOA, 2009. ISBN 978-80-7240-679-1
10. CHAMRAJEVA, Jelizaveta. BRONIARZ, Renata. Времена 2, kurz ruského jazyka, pracovní sešit. Dubicko: INFOA, 2009. ISBN 978-80-7240-678-4.
11. CHAMRAJEVA, Jelizaveta. BRONIARZ, Renata. Времена 3, kurz ruského jazyka, učebnice. Dubicko: INFOA, 2010. ISBN 978-80-7240-727-9.
12. BRONIARZ, Renata. Времена 3, kurz ruského jazyka, metodická příručka. Dubicko: INFOA, 2010. ISBN 978-80-7240-729-3.
13. CHAMRAJEVA, Jelizaveta. BRONIARZ, Renata. Времена 3, kurz ruského jazyka, pracovní sešit. Dubicko: INFOA, 2010. ISBN 978-80-7240-728-6.
14. GAWECKA-AJCHEL, Beata. Эхо 1, kurz ruského jazyka pro 2. stupeň ZŠ a nižší gymnázia, učebnice. Dubicko: INFOA, 2010. ISBN 978-80-7240-691-3.
15. GAWECKA-AJCHEL, Beata. Эхо 1, kurz ruského jazyka pro 2. stupeň ZŠ a nižší gymnázia, metodika. Dubicko: INFOA, 2010. ISBN 978-80-7240-693-7.
16. GAWECKA-AJCHEL, Beata. Эхо 1, kurz ruského jazyka pro 2. stupeň ZŠ a nižší gymnázia, pracovní sešit. Dubicko: INFOA, 2010. ISBN 978-80-7240-692-0.
17. ŽOFKOVÁ, Hana. EIBENOVÁ, Klaudia. LIPTÁKOVÁ, Zuzana. ŠAROCH, Jaroslav. Поехали 1, Ruština pro základní školy, učebnice. Praha: SPL-PRÁCE, 2002. ISBN 80-86287-58-0. Úvaly: ALBRA, 2002. ISBN 80-86490-29-7.
18. ŽOFKOVÁ, Hana. EIBENOVÁ, Klaudia. LIPTÁKOVÁ, Zuzana. ŠAROCH, Jaroslav. Поехали 1, Ruština pro základní školy, Metodická příručka. Praha: SPL-PRÁCE, 2002. ISBN 80-86287-57-2. Úvaly: ALBRA, 2002. ISBN 80-86490-28-9.
19. ŽOFKOVÁ, Hana. EIBENOVÁ, Klaudia. LIPTÁKOVÁ, Zuzana. ŠAROCH, Jaroslav. Поехали 2, Ruština pro základní školy, Učebnice. Úvaly: ALBRA, 2004. ISBN 80-86490-88-2.

20. ŽOFKOVÁ, Hana. EIBENOVÁ, Klaudia. LIPTÁKOVÁ, Zuzana. ŠAROCH, Jaroslav. Поехали 2, Ruština pro základní školy, Metodická příručka. Úvaly: ALBRA, 2004. ISBN 80-86490-86-6.
21. JELÍNEK, Stanislav. ALEXEJEVNA, Ljubov, Fjodorovna. HŘÍBKOVÁ, Radka. ŽOFKOVÁ, Hana. Радуга по-новому 1, učebnice ruštiny. Plzeň: FRAUS, 2007. ISBN 978-80-7238-659-8.
22. JELÍNEK, Stanislav. ALEXEJEVNA, Ljubov, Fjodorovna. HŘÍBKOVÁ, Radka. ŽOFKOVÁ, Hana. Радуга по-новому 1, pracovní sešit. Plzeň: FRAUS, 2007. ISBN 978-80-7238-660-4.
23. JELÍNEK, Stanislav. ALEXEJEVNA, Ljubov, Fjodorovna. HŘÍBKOVÁ, Radka. ŽOFKOVÁ, Hana. Радуга по-новому 2, učebnice ruštiny. Plzeň: FRAUS, 2008. ISBN 978-80-7238-700-7.
24. JELÍNEK, Stanislav. ALEXEJEVNA, Ljubov, Fjodorovna. HŘÍBKOVÁ, Radka. ŽOFKOVÁ, Hana. Радуга по-новому 2, pracovní sešit. Plzeň: FRAUS, 2008. ISBN 978-80-7238-701-4.
25. JELÍNEK, Stanislav. ALEXEJEVNA, Ljubov, Fjodorovna. HŘÍBKOVÁ, Radka. ŽOFKOVÁ, Hana. Радуга по-новому 3, učebnice ruštiny. Plzeň: FRAUS, 2009. ISBN 978-80-7238-772-4.
26. JELÍNEK, Stanislav. ALEXEJEVNA, Ljubov, Fjodorovna. HŘÍBKOVÁ, Radka. ŽOFKOVÁ, Hana. Радуга по-новому 3, pracovní sešit. Plzeň: FRAUS, 2009. ISBN 978-80-7238-773-1.
27. JELÍNEK, Stanislav. ALEXEJEVNA, Ljubov, Fjodorovna. HŘÍBKOVÁ, Radka. ŽOFKOVÁ, Hana. Радуга по-новому 4, učebnice ruštiny. Plzeň: FRAUS, 2010. ISBN 978-80-7238-947-6.
28. JELÍNEK, Stanislav. ALEXEJEVNA, Ljubov, Fjodorovna. HŘÍBKOVÁ, Radka. ŽOFKOVÁ, Hana. Радуга по-новому 4, pracovní sešit. Plzeň: FRAUS, 2010. ISBN 978-80-7238-948-3.

7.2 Internetové zdroje

1. Галка-игралка: игры для раннего развития. [online]. [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://galka-igralka.ru/content/articles/stoit-sdelat/kolyadki>
2. Deti Online. [online]. [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://deti-online.com>
3. Раннее развитие детей. [online]. [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://www.razumniki.ru/stihi.html>
4. Про пианино. [online]. [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://propianino.ru/noty>
5. Песни маленьких зверят: Ноты детских песен, видео танцев. [online]. [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://possum.ru>
6. Википедия: свободная энциклопедия. [online]. [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <https://ru.wikipedia.org/wiki>
7. Wikipedia, otevřená encyklopedie [online]. [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki>
8. YouTube. [online]. [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/>